8 PAGINI, 4 LEI

8 PAGINI, 4 LEI

AXA

ANUL I. — Nr. 13
MIERCURI, 31 MAI 1933

ABONAMENTE:
PE UN AN „ „ „ LEI 80.—
AUTORITĂȚI „ „ „ „ 100.—

PUBLICAȚIE BILUNARA, POLITICA, ARTISTICA ȘI LITERARA

REDACTORI: MIHAIL POLIHRONIADE ȘI IOAN-VICTOR VOJEN

Administrația: I. V. Vojen, Str. Aureliu, 16 București, III

„Garda de Fier" și statul democrat

de MIHAIL POLIHRONIADE

Prigoana dezlănțuită în ultimile săptămâni de către statul democrat împotriva extremei drepte românești — am numit „Garda de Fier" — nu poate și nici nu trebue să fie privită drept un simplu fapt divers.

Ea are o semnificație mai adâncă decât s'ar crede și ca atare anumite considerații critice pe marginea ei se impun.

Dar în primul rând ce a determinat'o? Cum se explică faptul că din senin, fără nici o cauză vizibilă și pipăibilă pentru comunul muritorilor, fără ca „Garda de Fier" să fi ieșit din cadrul celei mai perfecte legalități, guvernul găsește cu cale să dezlănțue teroarea împotriva ei?

Și în al doilea rând cum se explică solidarizarea tuturor partidelor, cu măsurile de teroare administrativă luate de guvern împotriva „curentelor anarhice de extremă dreaptă", ca să întrebuințăm expresia oficială și consacrată.

Avem aface cu două categorii de cauze. Unele imediate, de suprafață, ca atare secundare; altele obscure, îndepărtate, dar esențiale.

In prima categorie de cauze trebue să așezăm: efectul evenimentelor din Germania și campania presei evreești.

Să le analizăm pe rând.

Celece s'au petrecut în Germania în urma alegerilor de la 5 Martie a impresionat enorm. Instaurarea la guvern a lui Hitler fusese privită la început ca o combinație parlamentară în care național-socialismul juca un rol destul de redus.

Intreaga lume democrată își închipuia că național-socialismul intră în angrenaj parlamentar și ca atare devine inofensiv. Iar pe de altă parte stânga germană părea încă extrem de puternică și acest lucru inspira încredere. Articolele publicate de Brănișteanu în „Adevărul" înainte de 5 Martie sunt tipice pentru acest fel de a vedea.

După 5 Martie lucrurile s'au schimbat brusc. Lichidarea democrației parlamentare germane s'a făcut într'un ritm extrem de rapid.

Așa se explică uimirea consternată a întregei lumi democrate.

Fără nici o exagerare se poate spune că triumful hitlerismului a avut un răsunet infinit mai mare decât al fascismului.

Lucrul e explicabil. Acum zece ani nimeni nu-și dădea seama de celace poate să devină o revoluție de dreapta.

Dar la lumina operei fasciste triumful național-socialismului a luat cu adevărat un caracter epocal.

Italia și Germania, adică jumătate din continentul european, în afară de Rusia, sunt în mâna antidemocrației.

Lumea politică democrată de pretutindeni este în plină dezorientare, mai ales pentrucă percepe repercusiunea victoriei hitleriste în propriile masse.

Până și în țărănimea noastră triumful lui Hitler a avut răsunet. Toți cei ce vin dela țară îmi confirmă că sătenii se interesează de celace se petrece în Germania.

De aci brusca atenție care se acordă în toate țările democrate mișcărilor de extremă dreaptă.

Iată deci care a fost repercusiunea succesului naționalist din Germania asupra poziției „Gărzii de Fer" din România.

S'a atras atenția asupra ei D-nii Vaida, Armand Călinescu, Duca, et Co. și-or fi adus aminte că acum trei ani Hitler nu exista încă. Național-socialismul număra abea câțiva deputați. Ca și „Garda de Fer" astăzi.

Dar triumful lui Hitler n'a avut darul să turbure profund numai pe democrați și social-democrați ci și pe fii lui Izrael.

Caracterul rassist al național-socialismului german, măsurile hotărât antisemite luate de noul guvern al Reichului au înspăimântat — și pe drept cuvânt — întreaga evreime.

Finanța semită și presa semită nu visează decât progromuri. Fii lui Israel nu se mai simt nicăeri în siguranță.

De aci încordarea împotriva tuturor mișcărilor naționaliste și antisemite.

Dimineața, Adevărul, Lupta desemnează cotidian „Garda de Fer" vindictei guvernamentale.

Presa evreiască înseamnă însă în România o forță redutabilă. „Dimineața", „Adevărul", „Lupta" totalizează un tiraj important.

Ele au susținut încontinuu partidul național-țărănist care are legături și obligații față de [illegible] Stavri și Compania. Pe de altă parte evreii aduc un important aport electoral, care nu poate fi neglijat, de un partid în plină decadență a popularității sale.

Aceleași considerații îndeamnă pe d. Duca și partidul național-liberal No. 1 ca și pe d. George Brătianu cu partidul național-liberal No. 2 să supralicitеze guvernul.

Și ei au nevoe de presa semită și de voturile semite.

Spuneam însă la începutul articolului că aceste cauze imediate sunt secundare și că alte cauze relativ obscure, nepipăibile trebue să îndemne orice guvern democrat la măsuri de teroare împotriva „Gărzii de Fer".

Și pentrucă am pornit pe panta catalogărilor să le împărțim și pe acestea din urmă în două categorii: I) cauze provenite din evoluția politică a României postbelice; II) cauze provenite direct din acțiunea „Gărzii de Fer".

In întreaga lume postbelică am asistat și asistăm la o luptă pe viață și pe moarte între forțele de conservare și cele revoluționare.

Lupta aceasta a început în 1917, prin iureșul forțelor revoluționare care a putut fi stăvilit abea pe la sfârșitul lui 1923. (Eșuarea ultimelor încercări revoluționare în Germania. Luptele de stradă cu comuniștii, putschul Ludendorf-Hitler).

In acest prim asalt, care cucerise la un moment dat (1919) întreaga Europă Centrală, forțele revoluționare s'au înscăunat definitiv în Rusia și în Italia.

A urmat epoca de preponderență a forțelor conservatoare care a durat până prin 1930. De atunci a început iarăși avalanșa revoluționară care a cuprins deocamdată Germania.

Dar spre diferență de perioada 1917—1923 când revoluția însemna necunoscutul, haosul, aventura astăzi perspectiva revoluționară — de dreapta sau de stânga, s'a precizat, s'a clarificat, s'a închegat.

Dimpotrivă conservatorismul apare pretutindeni ca perspectivă de moarte, de disoluție, de haos.

Oricine gândește și oricine intuește ritmul vremii noastre își dă seama că salvarea nu poate veni decât dela o dezintegrare violentă din formele perimate care ne înăbușă.

Și pentrucă revoluția presupune entuziasm, energie, curaj — calități specifice tinereții — iată motivul pentru care toate organizațiile revoluționare sunt organizații de tineri.

O evoluție analoagă s'a petrecut și în România.

Intre Noembrie 1918 și Ianuarie 1922 iureș revoluționar. (13 Decembrie 1918, guvernul Federației, greva generală din 1920, lozincile revoluționare ale primului guvern Averescu).

In 1922, lucrurile par a reveni la normal prin instalarea liberarilor, a dictaturei conservatoare a lui Ionel Brătianu.

Dictatura lui Ionel Brătianu e însă exclusivă și elimină de la guvern toate celelalte forțe conservatoare.

De aci un fenomenal flux de popularitate și o glorie revoluționară a acestor forțe [illegible] național-țărănismului.

Dar național-țărănismul n'are nimic revoluționar. Guvernarea lui este o guvernare tipic oportunist-conservatoare.

Lucrurile ar fi mers cum ar fi mers dacă nu s'ar fi produs criza mondială care a dat naștere în întreaga lume la un nou val revoluționar cu posibilități hotărîtoare de astă dată.

In această situație încă din 1930 s'a produs o năruire a mitului național-țărănesc și — ceiace-i semnificativ — nici unul din partidele conservatoare, noui sau vechi, sub orice etichetă sau formulă s'ar prezenta n'a beneficiat de năruirea lui.

Massele au devenit disponibile. Și nu numai massele. Tineretul intelectual în lipsa unei forțe revoluționare coherente și organizate, e și el disponibil.

Astfel stau lucrurile când se produce restaurația.

Venirea Regelui — așa cum a venit — a căpătat amploarea unui gest revoluționar.

Amintească-și oricine de felul în care massele au reacționat față de restaurație.

Un entuziasm spontan și o așteptare încordată a unor schimbări totale.

Aceste schimbări n'au venit pentrucă nu puteau să vină.

Regele n'avea la îndemână forțe revoluționare organizate. Dictatura regală ca în Jugoslavia sau militară ca în Spania au dat rezultate prea puțin mulțumitoare spre a fi imitate.

S'a dovedit astăzi că o revoluție națională nu poate fi instaurată fără existența unei organizațiuni revoluționare cu temeinice rădăcini în masse.

Regele a căutat atunci să creeze asemenea organisme po- [illegible] țeleagă logica ritmului nou. încercarea [illegible] a insufla un spirit de tinerească răzvrătire mediocrului George Brătianu și chiar guvernul de tehnicieni prezidat de vorbalismul revoluționar al d-lui Iorga, ajutat de cinismul argetoianesc.

Și dacă îmi e îngăduită o disecare a psihologiei regale, apoi îmi pare neîndoios că favoarea de care s'a bucurat o clipă sinistrul Argetoianu, se datorește faptului că a știut să-și grimeze, în fața Regelui, cinismul meschin de pollogar într'o poză de grandios „risque tout".

Argetoianu n'a riscat însă nimic, n'a distrus nimic, n'a schimbat nimic. A fost cuminte și pollogar. Un oportunist conservator în plus în lumea noastră de lichele.

Dar, dacă, Regele s'a înșelat asupra persoanelor, tendința politicei Sale a fost cea justă.

In sprijinul felului meu de a înțelege politica regală, vin și predicele cotidiane ale unuia din cei mai subtili exegeți ai acestei politici am numit pe diabolicul domn Nae Ionescu.

De trei ani de zile, d. Nae Ionescu proclamă necesitatea unei acțiuni hotărît revoluționare, necesitatea unei chivernisеli cu totul noui a treburilor românești. Din întâmplare și d. Nae Ionescu se înșeală asupra persoanelor.

Dar asta-i altă poveste!

Și acum să rezumăm.

Evoluția politicei europene împinge pentru a doua oară după războі, pe primul plan forțele revoluționare, necesitatea unei forțe revoluționare se face simțită și în politica românească. În sfârșit acțiunea regală urmărește cu tenacitate un „ritm nou".

Ce rezultă de aci?

Că dacă o organizație revoluționară n'ar exista ea ar trebui inventată.

De trei ani o asemenea organizație există însă și se numește „Garda de Fier".

In numărul viitor al „Axei" vom analiza de ce „Garda de Fier" reprezintă o forță revoluționară și de ce este unica posibilă în condițiile sociale și politice ale României moderne.

MIHAIL POLIHRONIADE

Autoritatea și mișcarea naționalistă

de Vasile Christescu

Poate că niciodată, de când există mișcarea naționalistă în România, topuzul guvernanților nu s'a abătut mai greu asupra ei ca acum.

Printr'un diabolic sistem s'a căutat înmormântarea în tăcere a oricărei fapte, a oricărui gest al naționaliștilor; în mod abuziv s'au confiscat ziarele și publicațiile, fără temei legal au fost oprite adunările, iar membrii mișcării naționaliste au fost arestați și schingiuiți. Și în timp ce socialiștii, acești păduchi ai muncitorimii noastre, sunt întreținuți din fondurile statului și încurajați oficial să-și manifeste sentimentele lor antinaționale, în timp ce comuniștii sunt adăpostiți în redacțiile oficiosului guvernamental, iar ziarele jidovești din Sărindar și Văcărești sunt lăsate libere să injure pe toate coloanele o țară cu care noi avem interese comune și să batjocorească, nu numai interesele neamului nostru, dar celace noi, Românii, avem mai sfânt: credința și crezul nostru naționalist, o conspirație oficială, pornită din brubele masonice și susținută de forurile și fondurile internaționale jidovești, caută să distragă lupta de conservare a unei generații și a unui neam întreg, amenințat în existența lui.

Să mai analizăm fondul moral, care susține această acțiune de opresiune? De prisos, căci nu există. Dacă ar sta la bază numai spiritul de dreptate și ar... E suficient să se vadă imoralitatea acțiunii guvernanților.

Temei legal?

Dar la fiecare pas legea a fost călcată chiar de aceia cari sunt puși să o păzească. Oare legal este ca fiecare jandarm să fie transformat printr'un simplu ordin al superiorului — nu printr'unul al Justiției — în organ de cenzură și confiscare al publicațiilor naționaliste? Și tot legal este ca acelaș jandarm transformat în brută — chiar când are galoane de maior — să bată până la distrugerea fizică un bătrân de 65 de ani, numai pentrucă e membru al Gărzii de Fier? In care lege a Țării stă scrisă pedeapsa cu bătaie pentru un asemenea caz?

Un stat se bazează pe autoritate. Dar prestigiul acesteia trebue să fie neștirbit, căci altminteri este atinsă în însuși rostul și funcțiunea ei. Și prestigiul autorității nu se păstrează decât dacă e întemeiat pe legalitate și dreptate. Autoritatea abuzivă este prima care dă lovitura de târnăcop la temelia Statului.

Dacă acei pe care hazardul i-a adus în fruntea Statului românesc nu sunt capabili să înțeleagă acest adevăr, fie din inconștiență, fie din meschine interese personale, mai bine să părăsească locul pe care îl au. E mai cinstit. Și mai prudent. Chiar dacă figurile hâde din dosul tejghelelor bancare sau din întunecimea templelor, depozite de șorțuri și mistrii, se vor crispa.

Căci mai trebue să știe încă un adevăr guvernanții noștri: O credință, o mistică, nu se distruge cu violența, oricât de tare ea s'ar exercita.

Dacă Mântuitorul nu s'ar fi jertfit, lăsându-se răstignit pe cruce, și dacă n'ar fi curs valurile de sânge ale martirilor, creștinismul n'ar fi cuprins lumea, ci s'ar fi pierdut în noianul de secte religioase ale Orientului.

Pentru noi cei ce milităm în crezul naționalist, o evidență se impune: guvernul României îndreptând-l contra mișcării naționaliste luptă contra Statului românesc însuși.

Vasile Christescu

Revista presei

Cu privire la odioasa campanie semită împotriva lui Hitler, d. Costin Sturza se onorează scriind in *Epoca* (17) un articol intitulat „Hitlerizmul", pe care l-am reproduce în întregime dacă ne-ar îngădui spaţiul restrâns de care dispunem:

„Politica Germaniei hitleriste mi se pare mai complexă decât arată la prima vedere... In Germania se desfăşoară astăzi o bătălie pe viaţă şi pe moarte între comunismul internaţional şi burghezia naţională. Excesele reacţiunii nu trebue să împiedice de a vedea excesivitatea primejdiei. *Nu se fac jumări fără ouă.* Hitler învins — vorbesc de politica internă — Moscova e la Berlin. Acesta e adevărul. Şi atunci... de ce au fost tăcute timp de cincisprezece ani în întreaga noastră de presă de stânga — şi de-atâtea ori de „stânga 'mprejur" — toate sălbăticiile regimului silnic care asasinează jumătatea răsăriteană a Europei ?"

Foarte simplu: fiindcă regimul sovietic a fost opera jidanilor şi fiindcă presa de stânga e toată în mâna acestora ! Mai departe :

„Impotriva ofensivei bolşevismului, noi cerem solidarizarea energiilor româneşti... Fiindcă n'am făurit România Mare ca s'o lăsăm distrămată".

Frumoasă concluzie. Păcat numai că partidele politice, prin însăşi structura lor organică, nu pot face o solidarizare, ci luptă pentru destrămare.

D. profesor universitar I. Gheorghiu scrie un just articol în revista *„Poporul Românesc"* (16 V) intitulat „Moise Iţicovici şi A. Hitler" :

„De când a venit Hitler în fruntea cârmuirii Germaniei o mare zarvă e în România. Pe de o parte credincioşii talmudului au hotărît război în contra Germaniei..., ca să ne silească pe noi, cetăţenii României, să nu mai cumpărăm nimic din ceeace vine dela germani... Evreii dela noi au avut o mare slăbiciune pentru Germanii lui Hitler. Spionajul în timpul războiului pentru ei l-au făcut... De ce Moise dragă, te superi, când se strămută câţiva perciuni în Germania ?"

Fiindcă se simte numai jidan şi nici un minut român.

Până şi d. Nae Ionescu, intr'o serie de articole în care punctele de vedere juste alternează cu neasemuit de greşite concluzii, işi dă seama că hitlerismul nu poate fi judecat şi condamnat în doi timpi şi trei mişcări. In articolul dela 18 Mai al *Cuvântului*, citim :

„Haide să fim serioşi. Căci dacă e admisibil unei revoluţii să procedeze sălbatic sau caraghios, dat fiindcă întotdeauna aşa au procedat revoluţiile, apoi nouă indivizilor nu ne e îngăduit să fim ridiculi, pentru că pentru individ ridiculul e moarte. A fi contra lui Hitler e inoperant. Fiţi, dacă credeţi că se poate şi dacă vă ţin curelele, împotriva revoluţiei germane".

Perfect exact. Iar absurditatea cea mare este a spune că esenţialul hitlerismului trebue căutat în arderea câtorva cărţi dăunătoare: Ca şi când esenţialul fascismului ar fi fost untul de ricină!

Dacă însă găsim aceste juste observaţii, găsim la d. Nae Ionescu şi absurde concluzii : „Momentul Hitler a intrat în lichidare". Dece ? Fiindcă n'a declarat război omenirii !... Şi colaboratorul său Paul Sterian e deosebit de ridicol atunci când îşi închipue că după Hitler nu va rămâne mai mult decât după... Marghilomanul nostru ! Atâta lipsă de înţelegere a unui fenomen politic şi social nu o putea arata de cât un elev al şcoalei de sociologie...

Incheem aceste consideraţii cu câteva rânduri din articolul d-lui Toma Vlădescu „Barbarie" *(Calendarul*, 18. V) :

„In Germania lucrurile s'au petrecut şi mai simplu. Răul a fost tăiat, cum se zice, dela rădăcină... Iar printre primele măsuri de apărare guvernul german a socotit util să îndemne energic un număr considerabil de Evrei cu al lor Karl Marx la subsuoară, şi cu toată dinamita revoluţiei în buzunar, să se ducă să-şi regăsească aşa cum vor putea domiciliul lor ancestral... Haide, haide !, beţi un pahar cu apă, d-lor cari v'aţi supărat şi dacă atâtea nostalgii vă dor, nu e rău să vă gândiţi de pe acum, cum ar fi dacă v'aţi face bagajele".

Această politicoasă invitaţie nu va avea nici un efect, căci nici un jidan din România nu va pleca. Numai când pe lângă invitaţie vor veni şi câteva picioare bine plasate, atunci „marii" gazetari din Sărindar vor înţelege că e mai bine să plece...

IMPOTRIVA MIŞCARII NAŢIONALISTE

In coloane vecine celor în care atacă guvernul, presa partidelor nu-şi poate ascunde mulţumirea faţă de acţiunea întreprinsă *ilegal* de acelaşi guvern împotriva mişcării naţionaliste. Suratele *Mişcarea* şi *Viitorul*, care altfel se înjură reciproc în calitate de reprezentante autentice fiecare — evident — ale partidului liberal şi ale ideii liberale, sunt de astădată la unison ! Cea dintâi foae (din 15. V) în articolul „Mişcări extremiste... mai mult sau mai puţin importante" scrie :

„Repetăm, nu vrem o represiune excesivă. Ponderea este necesară în toate actele de guvernământ. Cerem însă o represiune promptă, căci ponderea nu se poate confunda cu toleranţa. Mişcările extremiste, ori de unde vor veni, dacă ating legile ţării, trebuesc înăbuşite prin lege şi în numele ei".

Dar toată problema este că mişcarea naţională de dreaptă, al cărei exponent este *Garda de fier*, nu întreprinde nici o acţiune nelegală. Cel care e în flagrantă nelegalitate este guvernul.

Iar *Viitorul* (16. V) în articolul „Guvernul şi liniştea ţării" devine sentenţios :

„Trebue astfel ca guvernul ţării să pună un puternic zăgaz de apărare faţă de curentele extremiste hitleriste, cari se întind la noi şi cari nu sunt decât tot atâtea lovituri aduse tratatelor de pace şi consolidării României-Mari".

Prostia, care şi are de mult locuinţă în redacţia oficiosului liberal, nu ne miră. Dar parcă tot e prea mult să spui că naţionaliştii români sunt împotriva României-Mari ! Dela acest cor aprobativ nu puteau lipsi nici iniţiatorii mişcărilor de represiune : scribii „Adevărului". H. Sor. e fericit *(Adevărul*, 16. V ; „In sfârşit") :

„Guvernul s'a sesizat însfârşit de primejdia ce o reprezintă aceste expansive entuziasme tinereşti... Trebue să notăm cu satisfacţie acest început de reacţiune faţă de felurite le mişcări de disoluţie socială şi politică pe care, noi, le-am denunţat zadarnic atâta vreme... Prefecţii au aflat dela Ministerul de Interne că trebue să procedeze energic faţă de agitatori. S'o facă".

Şi o vor face, fiindcă imperativul *Adevărului* este poruncă şi lege pentru guvernul naţional-ţărănismului. Numai cât toate măsurile sunt şi vor fi ilegale şi violente. Iar foaia semită care mereu face paradă de legalism şi de reprobarea violenţelor, va suferi consecinţele inevitabile, atunci când cei năpăstuiţi pe nedrept se vor oţări pentru dreptate. „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte" este doctrina judaică. Le vom face plăcerea să-i pedepsim după propriile doctrine şi, după sfatul lor, fără să mai ţinem seama de legi... Numai să le placă !

In articolul „In jurul ordinei ameninţate, d. Nae Ionescu *(Cuvântul)* 14. V) arată cu drept cuvânt că aţâţările presei din Sărindar n'au nici măcar o bază legală sau logică :

„De ce nu s'a protestat pe tema comunismului, a „fortismului" sau a mişcărilor ţărăneşti din Banat — şi de ce se protestează împotriva L. A. N. C.-ismului sau a Gărzii de Fier? Drept? Că logic nu e în nici un caz... Aşa fiind, chestiunea menţinerii ordinei ia pentru guvern o altă înfăţişare, şi anume: să descopere cari sunt pricinile adânci din care pleacă toate mişcările ce ar fi să ameninţe astăzi ordinea — şi să remedieze".

Ceiace nu va face, fiindcă ar trebui să se desfiinţeze şi pe sine şi partidele !

MANIFESTAŢIA NAŢ.-ŢARANISTA

Nu vom reproduce aci cântecele de biruinţă ale oficialilor pentru reuşita mascaradă de Duminică, ci numai două juste observaţii. D. Iorga *(Neamul Românesc*, 23. V) se ocupă de ea în articolul „Apelul la popor":

„Sfânta demagogie de toate felurile e noua religie a timpului; ea căptuşeşte astăzi şi instinctele cele mai brutal dominatoare. Dar toată această operă degradantă de a curteni pe minorii umanităţii, oricât de mare ar fi numărul lor, e clădirea de castele din apele care veşnic se mişcă şi sunt veşnic altele. Nu se va face nimic în această ţară, ca şi în oricare alta, chiar dacă nivelul ei intelectual e cât de ridicat, fără *autoritatea* care se impune de la sine".

E vident ! Dar acest principiu nu se poate baza pe democraţie, care e sinonimă cu demagogie. Şi chiar *Neamul* d-lui Iorga afişează pe frontispiciu, alături de cuvântul „naţionalist", pe cel „democrat". Imperechere care de mult nu mai poate prinde.

D. P. Şeicaru scrie în *Curentul* dela 24. V („O fastuoasă şi costisitoare inutilitate") :

„Să nu spunem decât 100.000, să acceptăm chiar evaluarea oficiosului „Dreptatea" şi să socotim la „peste 150.000 de persoane ce şi-au manifestat devotamentul faţă de conducători şi nădejdea în opera de guvernare a partidului". Dar ce înseamnă aceste cifre în comparaţie cu cei aproape de douăzeci de ori atâţia alegători, valoarea politică în regimul democratic fiind o funcţie pur aritmetică".

D. Şeicaru e pretenţios dacă cere logică oficiosului guvernului ! Ceiace e însă ridicol în toată această poveste, e faptul că nimeni nu se îndoeşte că orice guvern ar fi putut aduce absolut tot atâţia partizani cu aceiaşi uşurinţă furnizată de visteria statului...

ABDICAREA DELA DATORIE

Este caracteristică pentru regimul democrat. De aceia toate consideraţiile d-lui I. Dimitrescu din articolul său „Intre Stockholm şi Ţigănaşi" *(Curentul*, 21. V) sunt perfect întemeiate :

„Stockholm şi Ţigănaşi: simbolice focare ale unei elipse la ale cărei virajuri se pot admirabil surprinde capitulările regimului de partid, atunci când deţinătorii autorităţii executive încep să se confunde cu papa Grigore VII Hildebrand sau cu Kronprinţul adoptiv al lui Nerva. Deoparte o flotilă de piraţi vagabonzi, insistent preferaţi de cârmuirea democratică românească la concursul de plombare a şoselelor indigene... De cealaltă parte, 30.000 de cetăţeni din românescul oraş T.-Severin stărue solidari ca podul premeditat să fie construit acolo unde el ar avea şi avantagiul de a satisface interesele unui mare număr de riverani. Dar democraţia naţional-ţărănistă — care îşi pierde atât de prompt glandele virilităţii atunci când are ocaziunea să practice Kerenskismul comercial în contractele acordate Kreugerismului scandinavic, îşi regăseşte subit masculinitatea îndată ce are prilejul de a trata brutal şi inechitabil o massă impozantă de compatrioţi".

Fiindcă democraţia înseamnă domnia străinătăţii ! Şi cei în drept nu trebue să uite că şi abdicarea în faţa suedezilor ca şi cea în faţa jugoslavilor este opera aceluiaşi ministru Mirto, care n'are nici un simţimânt românesc în el !

SPRE „NUMERUS CLAUSUS"

Acţiunea grupului de tineri avocaţi creştini din baroul de Ilfov prinde tot mai mult teren. Dreapta lor revendicare — *Numerus clausus* — nu găseşte însă nici un sprijin nici în presă şi nici la colegii mai în vârstă, şifonaţi şi spălăciţi prin partidele în care şi-au lăsat şi convingerile şi idealurile naţionaliste. Nu e deci de mirare că Ion Pas păşeşte la... luptă împotriva acestui postulat naţionalist ! In *Facla* (21. V) el scrie :

„Redactată, se impune să recunoaştem, într'un stil decent, moţiunea prin care grupul de avocaţi creştini cere aplicarea principiului „numerus clausus" în baroul de Ilfov, oglindeşte aceiaşi detestabilă concepţie izvorită din ură de rasă şi din înţelegerea absurdă a unor cauze de cari în nici un caz nu sunt vinovate elementele prigonite... Criza nu alege iar dacă totuşi există o categorie mai greu lovită şi una relativ privilegiată, distincţia e de stagiu în mizerie, nu de rasă".

Abilitatea jidănaşului nu mai prinde. Oricât ar încerca el să transforme această problemă de ordin naţional într'una de clase sociale, conform doctrinei marxiste scumpe rasei sale, adevărul iese la iveală. Şi noi de aci, trimitem salutul şi urările noastre avocaţilor creştini români care până la urmă vor trebui să-şi impună dreapta revendicare !

INTRE DUREREA PARTIDELOR ŞI DUREREA NEAMULUI

Admirabil, articolul d-lui Dragoş Protopopescu („D. Duca şi durerea neamului", în *Calendarul* din 17. V) cu privire la declaraţiile făcute de d. Duca :

„Ce fac Saş" e treaba guvernului. Dar dacă e adevărat că stânga comunistă primeşte ordine dela Moscova lui Stalin, dreapta românească nu primeşte nici un ordin dela Berlinul lui Hitler... Comunismul trăeşte din afară fiindcă din afară a şi venit. Dreapta românească trăeşte dinăuntru, fiindcă dinăuntru s'a şi născut din sânul ideii de neam, biserică şi tron. De când oare astfel de idei au devenit primejdioase ordinei şi raţiunii de stat? Aud? triumful apropiat al dreptei să-l deplore deci în voe partidele. Dar să facă bine să nu mai prezinte ca o durere a neamului, ceiace e numai durerea lor proprie".

Dar acesta a fost sistemul de totdeauna al partidelor, şi poate chiar mai mult al partidului liberal : Chiar celebrele afaceri liberale, averescane şi naţional-ţărăniste au fost făcute de dragul neamului... şi bine înţeles şi atitudinea de acum în primul rând de frica dreptei ce va să vină şi în al doilea rând pentru a intra în graţiile presei semite, e tot în interesul neamului ! Bietul neam, pe ce mâini a început de atâta amar de vreme !

Toţi conducătorii partidelor politice şi aproape toţi bătrânii şi îmbătrâniţii vieţii noastre publice sunt dezertorii idealului naţionalist. In această privinţă nici un tânăr care nu se gândeşte numai la meschinele interese personale nu mai are nici o îndoială. Regretăm că spaţiul nu ne îngădue să cităm mai mult din vigurosul articol al d-lui N. Crainic „Fluerul Iancului" *(Calendarul*, 15. V) scris cu prilejul serbărilor dela Blaj :

„Sângele rasei noastre e din nou batjocorit sub aparenţa libertăţii pe care o trăim. Bătrâna generaţie care conduce încă România a dezertat de cincisprezece ani încoace dela poruncile acestui sânge. Bogăţiile ţării au trecut în mâna străinilor; munca noastră au smulls-o braţe de venetici; sufletul nostru românesc cu credinţele lui milenare ni-l batjocoreşte orice vântură-ţară cu concursul cumpărat al conducătorilor. *Statul nostru n'are nici un crez şi nici un ideal.* Pretutindeni, peste hotare, Europa trăieşte o exaltare a sângelui creator, o exaltare a rasei şi 'n puterea ei se regenerează popoarele sub ochii noştri. Numai România a devenit o paragină, peste care plânge tainic fluierul Iancului, înebunit de durerea rasei sale batjocorite".

Va veni vremea când la chemarea Iancului vremurilor noastre, se vor ridica tinerii acestei ţări pentru mântuirea noastră a tuturor. Şi va fi vai de cei ce nu vor înţelege chemarea gliei batjocorite şi nu vor răspunde la strigătul naţiei subjugate de venetici. Ziua aceasta nu este, *nu poate fi departe.*

ZYRAX

Burghezia politicianistă și muncitorimea

de R. PAVEL

IN penultimul număr al „Axei" mă ocupasem de orientarea, organizarea și situația frontului muncitoresc observând că în momentul în care ne păsim, muncitorimea română este complectamente desorientată dezorganizată, cu forța sindicală redusă, condusă din culise de către ministrul Muncii și conchideam că divizată cum e acum în patru partide muncitorești, fiecare partid condus de oameni compromiși, profitori de situații și nesinceri, nu-i rămâne decât să militeze în cadrul unei mișcări care punând problema renovării statului român, să-i aducă și ei o îmbunătățire în aceeaș măsură cu a celorlalte elemente producătoare. Orientarea cea nouă o vedeam spre Sindicatele legionare muncitorești ale Gărzii de Fier.

Inainte de a trece la examinarea situației din punct de vedere material a muncitorimii, trebue să lămuresc mai pe larg acțiunea partidelor burgheze cari au înțeles să profite de situațiunea frontului muncitoresc atât de slăbit. Precizam două acțiuni: una din inițiativa partidului național-țărănesc și cealaltă din inițiativa partidului liberal; burghezia-politicianistă a știut în totdeauna s'ăprofite de ocazie pentru a rupe ceva din massa muncitorească, inventând câte un suport pentru menținerea unei situații privilegiate.

Prima acțiune, acelor grupați în jurul revistei „Stânga" secondată de acțiunea ministrului Muncii în jurul ziarului „Munca" făcea uz de marxism. In felul acesta se căuta a fi atrași muncitorii.

DIVERSIUNEA NAȚIONAL-ȚARANISTA

Cititorii „Axei" cunosc destul de bine pe marxiștii dela „Stânga" cari deși aveau lefuri de 30—40.000 lei lunar dela statul burghez, nu se sfiau să atace statul capitalist, făcând mult caz de marxism. Paralel cu ei lucrează cei ce editează ziarul „Munca" cari nu au curajul să spună cine-l scoate și cari fac o reclamă teribilă activității extraordinare depusă de „părintele muncitorimii" spre fericirea celor ce-i reprezintă. Vizita făcută de Ministrul Muncii acum vreo două luni la Ismail pentru a studia la fața locului înființarea unor sindicate muncitorești „național - țărăniste", însoțit fiind de semi-basarabeanul Ghelmegeanu, mă face să cred că „partidul Muncii" va lua ființă odată cu intrarea în opoziție. Câtă viață va avea și această combinație nu știu, dar cred că va avea darul de a desorienta și mai mult pe muncitori, cari vor mai avea un partid, nerămânând mai prejos de cât frații lor țărani cari au 5-6 partide țărănești.

A doua acțiune, tot atât de păgubitoare muncitorilor și întreprinsă de Partidul Liberal, avea să facă uz de naționalism-social în scopul de a compromite mișcarea de dreapta, lucru care i-a reușit numai în parte și pentru a atrage muncitorii ce s'au îndreptat spre Garda de Fier.

Inainte de a începe diversiunea „Național-Țărănistă" în jurul „Stângei" politicianiștii căpătuiți și constituiți în societățile de protecție față de toate riscurile exterioare și de constrângerile legii, în acele loji masonice, pun la cale o cursă atrăgătoare care avea să anihileze reacțiunea pe deoparte a țăranilor, pe de altă parte a muncitorilor: e vorba de partidul Național-Socialist înființat de senatorul liberal Ștefan Tătărescu.

INTERVINE ȘI OCULTA MASSONICA

Se observase în lojile massonice un lucru: o grupare tânără, revoluționară, cu un program bine definit, aspru și realizabil începuse să prindă admirabil teren: e vorba de Garda de Fier. Această organizație pe care politicienii au vrut s'o desființeze de două ori, renaște, crește și învinge în două rânduri toate forțele politicianiste îndreptate contra ei, odată la Neamț, 1931, și a doua oară la Tutova, 1932. Lojile observaseră că în 1931 în 18 județe cât a pus liste Garda de Fier a luat 36.000 voturi, iar în 1932 în 36 județe ia 73.000 voturi și mai observă că pe rând se atașează la ea tineretul universitar sărac, nu cel burghez care-i materialist și nu spiritualist, și care luptă din convingere, apoi o serie de intelectuali mai tineri sau, mai bătrâni și cari până atunci nu intraseră în luptă contra partidelor și mai vede că mișcarea era bine primită în păturile muncitorești și funcționărești desnădăjduite. Raportând creșterea de 102 la sută a voturilor într'un singur an, ceeace nu s'a mai văzut la nici o grupare politică, oculta massonică își dă seama ce înseamnă această grupare în 60 județe cât e acum organizată și mai ales ce va fi mâine când va fi în toată țara.

Frica pe deoparte de ascensiunea prea rapidă a Gărzii care are în program desființarea massoneriei, iar pe de altă parte programul ei adaptabil realităților, program revoluționar, anti-democrat și anti-politicianist, face ca oculta massonică să inventeze și ea un tampon. Iată necesitatea și obârșia partidului Național-Socialist-Tătărescu.

Se sconta ca acest partid să capteze o parte din muncitorimea din fracțiunile socialiste și pe de altă parte făcând un front al dreptei să-l compromită și să-l spargă tocmai când el va fi mai tare. Planul a reușit numai în parte: în Transilvania a captat o parte din cei ce s'au săturat de P. S. D. (care într'un singur an pierde acolo 20.000 voturi), în Banat și sudul Basarabiei atrage o parte din țărănime spre un program mai radical.

In realitate partidul acesta nu avea nimic comun cu doctrina național-socialistă și ca dovadă că a fost înființat cu o anumită misiune, e că în momentul când n'a mai corespuns așteptărilor, s'a renunțat la el. Nici nu se putea altfel față de multele învinuiri ce i se puteau aduce. Șeful său, senatorul liberal, după ce o viață întreagă făcuse parte dintr'un partid care n'a știut decât exploatarea muncitorilor, s'a pus la bătrânețe în fruntea unui partid care să facă socialism.

N'a fost lipsă în ultimul timp din nici o grupare politică (ducist, georgist, valjanist, etc.), pentru ca în cele din urmă să fie național-socialist, după cum n'a lipsit și nu lipsește din lojile massonice. Dar marea vină a acestuia care voia să imiteze național - socialismul german, era că accepta în partid și jidani, chiar în comitetul de conducere (nu vorbesc de cei din partid și că ziarul și-l tipărea la „Adevărul") jidani pe care a ținut morțiș să-i puc chiar și candidați.

Față de structura putredă a acestui partid, Garda de Fier a refuzat orice cartel, lucru pentru care iese din alegeri necompromisă, nepătată și cu mai mult prestigiu, neținând seamă de aportul de 25.000 voturi ale senatorului liberal.

MASSONERIE ȘI SOCIALISM

Despre legătura între capitalismul spoliator și între francmasonerie care are ca șef pe arhicunoscutul C. Argetoianu „marele maestru 33" și membru de drept în consiliile de administrație ale tuturor societăților ce dau dividende și tantieme din întreaga Țară, rămâne să mă ocup ulterior când voi dovedi rolul francmasoneriei în jefuirea poporului muncitor și nedumerirea mea asupra tăcerii de aur a fruntașilor socialiști față de acest gen de societate capitalistă prin excelență prin membrii ce-o compun.

Și pentru a trece în revistă toate fracțiunile cu caracter socialist, voi aminti în treacăt de „Partidul Național - Socialist - Creștin-Român" de sub conducerea d-lui Romulus Damian. Acest partid începuse a se înfiripa în Ardeal și Banat, dar azi pare să fi dispărut. Cu un program revoluționar, naționalist, antisemit moderat, se apropia în bună măsură de cel al Gărzii de Fier.

R. PAVEL

Sabatul democrației

de VASILE MARIN

Sistemul fondurilor secrete, manevrate dibaciu de către uzurpătorii puterii de stat, s'a dovedit a fi funcționat admirabil.

Ademeniți de fraza agenților electorali, transformați pentru circumstanță în apostoli fanatici ai antirevizionismului — creație cea mai recentă între diversiunile cultivate cu grijă de către democrație și fidelul său aliat presa evreiască — ruralii și citadinii României întregite, dela Storojineț, la Bazargic și dela Cetatea Albă la Timiș-Torontal, au fost descălecați în Capitală în noaptea Sâmbetei către Sf. Constantin, descoperitul de cruce.

Pe căprării și pe echipe, pe loturi județene ori pe circumscripții orășenești, transportați gratuit dus și întors pe trenurile deficitare, de mult văduvite de călători reali, încărcați în autobuze municipale sau particulare, domnește plătite în această epocă de șomaj turistic, miluiți la barieră cu felii de salam și pâine, distribuite cu ajutorul agenților polițienești, murați de ploaia torențială a Celui de Sus, care nu s'a convertit încă întru Democrație, opincarii și ciobotarii de pe tot cuprinsul țării s'au lăsat încă odată târîți de frazele organizatorilor confuziei și au defilat, deacurmezișul Capitalei, încolonați simetric, sub directa supraveghere a comisarilor de poliție specialiști în „circulație".

Bine încadrați de banda agenților electorali, miruiți cu aghiasma arginților strânși cu toba și cu jandarmul, sub căpitănia gangsterilor politicei democrate, o zi întreagă s'au scurs pe străzile sucite ale Bucureștilor coloanele sinistraților sufragiului universal, adunați de pretutindeni cu devotatul concurs al administrației și al poliției de stat.

N'au lipsit din programul carnavalului democratic nici steagurile tricolore — democrația e totdeauna și mai ales, patriotă — nici fanfarele ardelene, nici corurile bănețene, nici arcașii bucovineni încălecați pe zdravenii cai luați dela sacalele municipiului, nici costumele înflorite ale îmbujoratelor siliștence.

De pe estrada improvizată ca la 10 Mai în fața Ateneului, primul ministru, democrat și zâmbăreț, a pus deoparte cilindrul de ceremonii și a răspuns cu brațe largi mulțimii care ienia „Ura!" din piepturi slăbănogite, la comanda căprarilor electorali cu pălăria în vârf de băț. N'a lipsit nici defilarea prin cele două edificii din calea Victoriei ale căror orologii se găsesc în veșnic conflict. Și astfel Coroana, a luat și Ea act că „țara" și „opinia publică" se găsesc integral satisfăcute în regimul democrației și că acordă pe mai departe girul lor guvernării partidului „dătător de legi și datini" întocmite în spiritul și litera sfintei suveranități naționale.

Dar după ce ultimele valuri de sumane ciuruite și de opinci sparte, mustind de apă, s'au estompat în zarea Podului Mogoșoaiei, după ce Excelențele injectate cu o bună doză de entuziasm s'au îndreptat spre căminurile cu îmbietoarele fericiri domestice, și după ce măturătorii Capitalei desbrăcați de haine de paradă confecționate ad-hoc și-au reluat penibilele lor îndeletniciri și-au prins să mature la canale, reziduurile concrete ale entuziasmului popular, ne-am întrebat toți cei câți n'am disperat de viitorul nației acesteia, la ce a servit toată desfășurarea de forțe, toată această cascadă de energie cheltuită din belșug în vremea celor mai urgente munci agricole, tot iuresul banilor dat prin tezaurul public, destul de vlăguit și altfel?

Pentru că aceleași cete de rurali aduși în turmă au mai fost plimbate și altă dată pe străzile Capitalei, tot cu fanfare și coruri, cușme și călăreți, din 1920 și până mai ieri. Iar prin silueta robustă și optimistă a premierului actual am văzut pe rând și trupul slăbănog al unui general popular, și statuia unui condotier al puterii și cenușie apariție a celui care până ieri fusese Dalai Lama al democrației integrale. Toți aceștia fuseseră consacrați pentru o vreme cezari ai mulțimilor, toți primiseră defilări și toți clamaseră nației prin discursuri radiodifuzate și megafonizate — că o eră nouă se deschide și că mai mult de cât ori când națiunea s'a pronunțat pentru regimul numărului și al competenților născute din urna votului popular.

Și dacă durerea care ne strânge sufletul nu ne-ar împiedica să riscăm glume, într'o vreme când atâtea piepturi gem și atâtia ochi lăcrămează în suferință, am propune ca figurația populară din Duminica Sfântului Constantin, să fie reținută aci în Capitală și să o ia în antrepriză pe o zi, la rând în ordinea alfabetică, toate partidele câte sunt și se socotesc apărătoare ale democratiecei așezări. Tocmai bine ar încheia zilele câte mai rămân până la data sortită marei demonstrațiuni antirevizioniste, proectată de guvern, în urma injoncțiunilor diplomației franceze și cu nealteratul concurs al prietenilor noștri din Mica Antantă. S'ar evita astfel deschiderea de noui credite și s'ar creia o frățească colaborare între toate clicile câte militează pentru putere, în virtutea democraticelor principii. Și toate ar sfârși cu bine în cea mai bună dintre toate națiile cu cari a binecuvântat Dumnezeu pământul acesta.

Dar împotriva tuturor calculelor și pe deasupra rânduelilor întocmite de către profesioniștii diversiunei, tinerețea îmănuchiată înlăuntrul organizațiilor naționaliste de luptă, se ridică hotărît și rostește răspicat, pentru toți câți au urechi de auzit: Să înceteze farsa!

de VASILE MARIN

Momentul electoral în lupta politică

de Ștefan C. Ionescu

DEFININD politica, știință a permanentului și artă a momentului, d. A. C. Cuza o concepe ca mijlocul prin care se asigură existența națiunilor și a formelor de stat și ca modalitate de acțiune la un moment dat.

Pornind dela această constatare — care ni se pare valabilă întrucât politica e în funcție de previziune și de realități — ea ni se înfățișează în forma pozitivă a înfăptuirilor.

Dar politica mai înseamnă și epoca de pregătire — pe care aș numi-o democratic, — electorală, întrucât o acțiune politică se realizează prin aceste două manifestări: una electorală și alta de înfăptuire, de aplicare a unui program în numele căruia o organizație politică — și nu spunem un partid politic, pentrucă partid înseamnă parte, facțiune și urmărind substituirea intereselor generale ale unei națiuni cu acelea parțiale ale partidului — militează prin lupta politică.

Epoca de după războiu chinuită de incertitudine, a creat în politică cultul forței, al organizărei militariste. Revoluțiile naționale cari s'au înfăptuit, ca și cele pe cale de înfăptuire au introdus în lupta politică din perioada electorală organizațiile disciplinate ale fasciilor, batalioanelor de asalt sau ale legionarilor Gărzii de Fier, înlocuind în felul acesta din democrația putredă a partidelor politice, agentul electoral, produs inconștient și plătit al demagogiei sufragiului universal.

Spiritul disciplinat al organizațiilor militariste introduce astfel în viața politică a unei națiuni puterea de sacrificiu ca un înalt comandament etic. Haosul și depravarea morală a agentului electoral interesat într'un partid politic numai prin retribuția pe care o primește, e astfel înlocuit cu materialul dinamic al forței disciplinate care luptă pentrucă crede în lupta și în victoria organizației sale. Există deci un element nou, de esență incontestabil spirituală care animează și fortifică vitalitatea unei națiuni.

Dar acest caracter nu-l poate avea decât o mișcare națională, care luptă pentru primatul națiunei, subordonându-se astfel ei, și nu subordonând-o intereselor temporare, ca în partidele politice.

Prin acțiunea organizațiilor naționale, politica în epoca electoralității a devenit războiu în timp de pace.

Războiu prin disciplină și prin felul cum luptă.

Materialul uman folosit în această perioadă trebue să aibă numai calitatea ostașului: credință și disciplină.

Ura cu care se aruncă presa iudeo-democratică a lumii împotriva acestor organizațiuni sub motivul eternul motiv, al lipsei de cultură e astfel nejustificat.

Intr'o organizație politică în faza electorală nu este nevoe de elemente pregătite științific ci numai de spirit de organizare, pentru conducători și de credință și disciplină pentru cei organizați.

Oțelirea caracterelor și puterea de sacrificiu sunt apanagiul temperamentului omenesc. Inrolarea acestor forțe în armata politică asigură victoria finală, care mai curând sau mai târziu va veni.

Deși e plină de asperități, totuși faza electorală se desfășoară mai fără răspunderi decât cea a înfăptuirilor, prin faptul că în ea interesează numai captarea maselor, care e cu mult mai ușoară decât menținerea simpatiei lor.

In faza electorală o organizație politică se organizează numai, își crează cadre, întinzându-și antenele în toate ramurile de activitate socială a unei națiuni. Spre deosebire de faza înfăptuirilor care prin caracterul ei de permanentizare, trebue să elaboreze lent și bine chibzuit măsurile politice necesare asigurării existenții națiunei și cadrului în care ea se desfășoară.

Faza electorală e temporară, ea urmărește numai captarea puterii politice. Odată aceasta câștigată organizația politică trebue să țină seamă de două fundamentale imperative, singure cari pot asigura statornicia conducerii într'un sistem parlamentar, care se bazează pe întrebuințarea întregului potențial viu al națiunei: previziune și capacitate.

Previziunea politică este puterea de pătrundere a realităților sociale și cunoașterea evoluției lor.

Capacitatea politică este aplicarea unui sistem de măsuri prin cari se îndrumează realitățile sociale pe căile unor principii politice fundamentale organizației care conduce. Numai în felul acesta organizația conducătoare se poate integra și confunda cu națiunea însăși, asigurând astfel continuitatea existențială a națiunei și permanentizarea unei forme politice.

Dar pentru aceasta capacitatea politică trebue să difuzeze numai elemente pregătite. Capacități culturale și științifice cari prin experiența de laborator își dau seama de cursul realităților sociale.

Pe de o parte previziune politică, produs instinctual al unei sensibilități realiste, grefată adânc în structura socială și pe de alta pregătire tehnică în conducerea instituțiilor fundamentale ale unui stat pur național.

Sub acest semn stă sensul victoriei unei revoluții naționale.

C.

de Arşavir Acterian

19 August 1932

Se vede că obiceiul jurnalului nu mi-a intrat în sânge. Lipsesc din el vreo cinci zile. Se vede că în zile de mişcare multă, de acţiune continuă, considerarea serală a ceeace fac nu e uşoară. Trebuie să fii liber ca să te contempli în voie. Ce-ar fi să nu-mi mai scriu jurnalul? N'ar fi nimic. Cum nimeni şi nimic nu mă cheamă: însă, de ce n'aş scrie? Despre C. D. voiu scrie, pe care l-am întâlnit într'o vizită întâmplătoare în casa lui E. Simpatici, vii, calzi. Au fost într'o escursie de 16 zile pe munţi şi sunt brunificaţi de soare şi cu noduri de muschi, de vigoare multiplicată. Stăm de vorbă despre ce facem, ce dregem. Vorbim despre unul, altul. C. face un dens şi aspru rechizitoriu al lui Mircea Eliade. Gânditor şubred, fără stabilitate şi consistenţă, contaminat într'un fel de panteism indian pe care încearcă să-l încetăţenească pela noi, ortodox pentrucă e născut aci dar care zboară ca un fluture printre dogme şi esenţe fără să le adâncească semnificaţia, superficial, iritant de inconstant în trăire, cu pretenţii ştiinţifice, dovedind însă incapacitate de sistematizare, cu porniri anticatolice dar catolicizant în fond, în căutare de discipoli, voind să facă şcoală.

„Soliloquiile" care pe mine, unul, mă încântaseră şi pe cari le invocam ca exemplu destrămător de asemenea obiecţii vane, i se par lui C. exemplu de superficialitate de gândire, frunzărire, efleurare a o sumă de probleme fără ca una să fie adâncită. Ce vrea? Ce crede? E un om care îţi scapă printre degete, nu poate fi discutat (şi C. îl discută totuşi). Şi apoi n'are sistematică.

Iată o condamnare care pentru mine n'are sens. E ca şi cum ai cere unui sceptic să creadă în scepticism când el se îndoeşte chiar şi de asta (nu ştiu unde citeam asta), e ca şi cum ai da cu barda în orice sistematică şi apoi te-ai strădui să confecţionezi un sistem. Este în definitiv un sistem al lipsei de sistem pe care n'ai decât să-l surprinzi dacă eşti atât de ahtiat de sistematic. Tocmai prin fervoarea şi frenezia lui, Mircea Eliade iese din rândul gânditorilor cari nu fac decât să gândească. M. E. este mai viu, mai pasionat, mai om. Să storci o problemă până o laşi moartă? De ce? E oare posibilă o aşa de definitivă stoarcere? Da de unde!

C. D. crede în puterea logicei cu o fanatică de filosof ortodox, elev al lui Nae. Mai ortodox şi mai logician ca Nae Ionescu, cum aş zice mai catolic decât Papa. Un dialectician pasionat de jocul gândirei sale şi care-şi propteşte fiinţa pe câteva siguranţe mari, pe certitudini inebranlabile, pentrucă subiective. Când un om crede în Dumnezeu, el crede şi pace. Un ortodox convins ca C. şi-a construit o punte solidă între el şi dincolo, punte pe care se plimbă obstinat oricât ar cerca să-l momească realitatea de dincoace şi să-l fure îndoelile. Totul are un rost în lume, deşi nu e bine totul aşa cum e. C. e sigur pe sine, pe ce spune, pe ce gândeşte. Ca posesor al secretului universului se simte îndreptăţit să lumineze calea Domnului ignorată de ereticii Români, să acuze, să înfiereze, să taie şi să spânzure. El pune la punct şi denunţă falsul. Are viziune realistă şi priză ontologică. Dreptatea lui e orbitoare; Nu suferă îndoială. E dreptatea celui ce spune că adevărul este acolo unde este. Câinele e câine, oaia e oaie, băutura e băutură. Atât şi nimic mai mult. De ce să întrebi: de unde oaie? cum se face că oaia este? de ce oaie? De ce să-ţi complici existenta inutil? Trebuie să trăeşti o viaţă dată. De ce să ţi-o împăenjeneşti? Dar viaţa complicată nu e o viaţă dată? Fericiţi cei ce o pot trăi aşa de clar. Fericit aşa dar C. că nu se agită în gol, că cel puţin aparent nu se trudeşte şi nu pătimeşte în stil Pascal, Dostoevsky, Kierkegaard. E un om nu tocmai lipsit de nelinişti dar care ştie să se detaşeze la vreme de ele şi să se reafle într'o atmosferă de siguranţă, de ambiţii, de eforturi. E un om al vieţii acesteia, care de bună voie se lipseşte de anume lucruri ca să fie pe cât posibil liniştit. Nici prea scârbit ca să dispereze, nici prea mulţumit ca să se îndobitocească. Inteligent, robust, muncitor, de-o reală bunătate — de loc afişată, orgolios, puţin vanitos, de-o seriozitate care angajează dar şi îndepărtează, intransigent şi uneori brutal de ţi se pare că e rău — iată ce ar sta scris pe-o fişă grafologică. Solid ancorat pe-o poziţie, stăpân pe-un arsenal de argumente, pe-o dialectică dinamitardă, suficientă, în iţele căreia e uşor să te prindă şi să te descoase apoi, C. D. nu se lasă purtat pe alte căi decât cele în cari se simte tare. Încăpăţânat şi dispreţuitor, refuză orice chemare spre alte tărâmuri. Şi când rareori îţi primeşte invitaţia la vagabondaj se asmute cu tot ce are asupra descoperirilor tale retezându-ţi orice îndrăzneală cu-n citat din Sf. Paul, o parabolă din Evanghelie sau în disperare de cauză prin reproşarea lenei tale spirituale şi orbirii tale.

Creştinii autentici posedă un vocabular aparte şi explicaţii cari se sprijină pe incontrolabil şi nădejde. Sunt optimişti fără să fie idealişti. Suferinţa lor e transfigurată de-o speranţă, nu e întunecată ca la alţii printr'o lipsă de nădejde în mai bine. Dacă-i urmăreşti pe aceşti iluminaţi în vizuina lor simţi uneori o scârbă pentru propria-ţi luciditate care se consumă în beznă. C. nu e fireşte un iluminat. E însă un om care se cramponează de dogme şi de adevărurile iscate prin cine ştie ce întâmplare în fiinţa lui, cu o fermitate impresionantă.

C. mi-a făcut aspru, şi hotărît procesul concepţiilor mele de viaţă. M'a pus la punct. Mă împarte contradictor între chemări de homo faber şi staticism excesiv. De aci inconsistenţa, nesiguranţele, dibuirile, rătăcirile, dezaxarea, lipsa de structură, anarhia. Nu vreau să înţeleg că realitatea cere să mă conformez ei, epuizând-o prin trăire. Nu caut, nu adâncesc, nu sistematizez pentrucă nu vreau să mă limitez. Astfel trec printre lucruri fără să ştiu pe unde trec. Acuzaţie gratuită asta, pentrucă ştiu tot atât de bine ca şi C. pe unde trec dar mă'ntreb dacă în afară de această aproximativă ştiinţă, amicul C. ştie într'adevăr pe unde trece.

E adevărat că în loc să mă mişc singur, aştept ades să fiu mişcat de ceva, de cineva. Aştept, pur şi simplu, în loc să merg, să cercetez, să urmăresc. Alerg în arenă numai când simt nevoia să alerg. Care-i sensul căutării? Nevoie de amăgire. Narcotic. Însetarea mea totuşi o simt vie după un adevăr care să mă liniştească deplin, definitiv. Umblând după năluci voiu pierde şi ce bruma de fericire aş putea realiza aici? Ei şi? Orice minte, orice suflet care tânjeşte după absolut se frânge mai de vreme ori mai târziu. Gradele de perfecţie pe care într'un efort continuu poţi să le urci? — o sinistră comedie terestră.

*

Tu n'ai adevăruri de apărat, de afirmat. Eşti concesiv. Crezi în toate şi te îndoeşti de toate. Cel ce strigă tare un adevăr are dreptatea de partea lui. Nu eu i-o pot tăgădui. Nedumerirea mea se înalţă însă peste adevărurile acestea cari se pot afirma. Înşiri o sumă de locuri comune aşa cum înşir aci semnele acestea, şi realitatea celor zise sau scrise e indubitabilă. Este însă în orice un gol, alături de orice o gaură prin care adie vânt de îndoială, de nelinişte. Nu toţi văd gaura dar gaura este. Pretutindeni viaţa se anulează pe mister. Şi poate că Dumnezeu este dincolo ca şi dincoace de cercul de păcat în care ne învârtim neostoiţi deşi mulţi dintre noi nu-l bănuesc. Mi se pare aşa de curios că sunt oameni cari se agită, se chinue, se liniştesc gândind la Dumnezeu, alături de oameni cari nu se gândesc la D-zeu decât când îl întâlnesc indirect în cale şi alături de alţii cari îl blestemă sau numai îl ignoră cum îl ignoră şi cei dintâi în momentele obişnuite ale vieţii. Ce legături între noi şi cuvântul ori fiinţa, ori duhul, ori nebotezabilul Dumnezeu?

*

C. vi[a]ză prin lupta pe care o duce în numele unui crez, unei ordini şi din nevoia pe care o simte, imperioasă, de a avea dreptate. Fără să aibă împotriva cui lupta ce s'ar face? Într'o tăcere şi singurătate virgină ce s'ar alege din agitaţiile noastre? Cred însă că e inutil şi naiv să condamni oamenii. Că trebuie să ne aflăm în treabă şi să pledăm într'un fel sau altul, e parcă un făcut. E lesne să observi totuşi că cercul vieţii şi morţii e mai mare decât cel pe care-l cuprinzi cu măsura ochilor şi minţii tale şi că în afară de orice fel de cerc stă un sâmbure de mister care n'a fost încă spart. Siguranţele, pe care îşi întemeiază unii viaţa, mi s'au părut mai totdeauna locale, ca să le iau prea îndelung şi prea serios în considerare.

Mă iei în primire, dragă prietene, mă cercetezi, mă condamni, mă foarfeci. Decretezi că sunt nefundat, fals. Poate că vorbele tale mi-ar putea fi îndemn spre altceva sau prilej de transformare, de hotărîri. Chestia e că sunt aşa cum sunt. Nu poţi schimba faptul de viaţă consumat. Poate că ce a fost, a murit definitiv. Poate însă ce a fost rămâne undeva în necunoscut, într'un loc uitat de oameni, sau se înscrie într'o memorie a timpului cu pecete fixă, indelebilă.

Şi apoi poate să fie bună condamnarea ta, bună părerea ta, dreaptă ieşirea ta — viaţa mea sufletească aşa cum e, nu este mai puţin. Există un tragic în însuşi verbul „a fi" şi mai ales un tragic al indicativului prezent, persoana III-a. Sunt fapte de viaţă, sunt existenţe, sunt fenomene cari glăsuesc prin ele însele. Geaba orice luptă în contra lor, inutilă orice ierarhizare, triere, condamnare. Existenţa lor îţi minează într'un fel dreptatea, adevărul, îşi bate pur şi simplu joc de sistema ta de viaţă şi gândire, când aceasta vrea să fie definitivă şi universală. Deaceea cred în ortodoxia lui C. cum cred în scepticismul lui E. sau în nihilismul lui X. Cred în sinceritatea tuturor acestora întocmai cum cred şi nu cred în relativism.

*

Tot ce am scris mai sus n'are decât valoare de justificare. E nevoie? Nu. Tot omul face însă la fel. Sunt om. Iată o, cât se poate de amuzantă, descoperire.

CRONICA LITERARĂ

N. D. Cocea a debutat în literatura propriu zisă, adică în literatura cu pretenţii de durabilitate, prin *Vinul de viaţă lungă*. Pentru că romanul *Poet-Poetă* apărut acum vreo 30 de ani a fost dat uitării chiar de autor şi pamfletele nenumărate înşirate în reviste, mai ales în *Facla*, dealungul anilor, au pierdut actualitatea şi numai îndrăzneala şi reconstituirea momentului lor istoric le mai poate da o valoare. Valoare însă strict personală, care face adică din N. D. Cocea un *caz*. N. D. Cocea va rămâne desigur în istoria culturii române, nu însă cu vre-o operă durabilă, ci ca o figură, care însă va aştepta romanţatorul să o biografieze. Pentru că, nici *Vinul de viaţă lungă* şi nici prezentul *Fecior de slugă* nu prezintă criticului o posibilitate de ierarhizare, nici de valorificare în timp. *Vinul de viaţă lungă*, hibridă înşcilare semănătoristă, de preliminarii desuete şi lirice la o nuvelă interesantă ca afabulaţie şi ca idee dar ratată ca stil şi încadrare, *Vinul de viaţă lungă* nu era decât o onorabilă epavă rătăcită din neatenţie cu 15 ani după naufragiul total al momentului său istoric, epavă repet onorabilă dar fără sorţi de rezistenţă.

Fecior de slugă nu mai prezintă nici măcar acea garantie de *onorabilitate literară* (şi prin aceasta nu înţeleg nimic moral, ci simpla puritate a intenţionalităţii scriitoriceşti) care menţinea *Vinul de viaţă lungă* într'o sferă estetică necompromisă.

Fecior de slugă e o carte scrisă intenţionat greşit. În *Vinul de viaţă lungă* autorul nu-şi propusese mai mult, iar ceeace intenţiona a realizat. Dela umila preocupare de afabulaţie romantică, N. D. Cocea încearcă să se ridice la treapta de zugrav al societăţii, dar nu reuşeşte. Pentru că N. D. Cocea a confundat *preocuparea socială* cu *satira* ş. *nuditatea estetică* cu *trivialitatea*. Aşa că noul lui roman nu e decât o penibilă luptă cu societatea, cu burghezia, o jignitoare ostentaţie a murdăriei, o scârboasă şi inutilă înşiruire de tare morale, cari nu-şi pot găsi expresia decât într'un stil perfect şi într'o obiectivitate şi mai ales o îndemânare de motivare, pe care nu le are N. D. Cocea.

Crescut pe lângă casa colonelului Hotnog, micul Tase Bojoceanu, fiul lui Stan Bojoc sluga colonelului, urcă în grabă toate treptele norocului social şi ajunge comisar regal. Figură de parvenit modern Tase Bojoceanu nu este nici original, pentru că e simpla copie a lui Tănase Scatiu şi a modelului acestuia Dinu Păturică şi nici nu aduce nimic nou la psicologia ticălosului ajuns în vârful treburilor obşteşti. Dimpotrivă autorul l-a şarjat, prezentându-l în postura ridiculă a libidinosului căruia nu-i reuşeşte violul, livid, crăcănat, cu izmenele în vine, ude după satisfacţia neajunsă la locul potrivit. Tabloul acesta scabros care ar fi căpătat sub pana scânteietoare a lui T. Arghezi aureolă de nefiresc şi de legendară caricatură, din condeiul „ruginit şi frânt" al lui Cocea nu scoate nici-o culoare, nici-un relief. E o simplă porcărie gratuită, aşa cum sunt mai multe în roman, ca masturbarea lui Tase şi a lui Nelu, sau împerecherea spurcată dintre Tase şi bucătăreasă. Acestea nu aduc nici-un element prea subtil în perceperea sufletului de parvenit slugoi al lui Tase. Dimpotrivă, singurul moment realizat din roman şi care exprimă puternic voinţa dârză a viitorului comisar regal, este strivirea licuriciului. Scenă patetică şi dureroasă, e un rar moment epic, pierdut în amalgamul de imondicităţi şi inutilităţi care formează acest roman.

Tema romanului mărturiseşte deasemenea tendinţa, intenţia reală a autorului: dintr'un slugoi nu poate ieşi decât un om ticălos, dintr'un boer numai un suflet ales. Pe această idee se bazează conflictul dintre Nelu Azan, jiravul şi rafinatul vlăstar al boerului Miron Azan, sportsman şi peşte cu maniere alese şi dintre Tase Bojoceanu alias Tănase Bojoc, fiul lui Stan şi al Stancăi, crescut în deliciile olfactice ale maidanului. Eroi de psicologie rudimentară, caracterizaţi grosolan, în scene jignitoare şi voit exagerate, ca scenele de mai sus. La fel sunt şi: colonelul Hotnog, singurul realizat perfect, poate tocmai pentru că personalitatea lui se reduce la recitarea beată a unui vast vocabular de înjurături, Malina, Coco Ghica, Haită, Cotan, Evlamia, D-ra Roger; siluete cariate, trăiesc în virtutea inerţiei care străbate cele 425 de pagini ale romanului.

Intenţia de scandal a autorului se vede şi din mediul în care şi-a situat eroii. Punându-i alături de mari personalităţi ale politicei române, N. D. Cocea a încercat contra acestora un atentat scriitoricesc, ratat însă, deoarece viitorul nu-şi va lua informaţiile din FECIOR DE SLUGA. Astfel cu o impertinenţă rară, pamfletarul face un portret meschin lui Ion I. C. Brătianu sub pretextul că vrea să-l eternizeze, altfel bietul Brătianu ar pieri în negura uitării. Şarjele contra lui Alecu Constantinescu, N. Iorga sau Take Ionescu nu valorează mai mult. În schimb Gherea şi Frimu nu trăesc în contrast cu cei de sus aşa cum ar fi vrut autorul. Într'un singur loc apare impresionant şi eroic, Mareşalul Averescu, pe atunci general, căzut pradă admiraţiei lui Cocea, nu se ştie prin ce nefast noroc.

Prin tendinţa evidentă şi stridentă, prin psicologia rudimentară şi neoriginală a eroilor, prin sărăcia şi deslânarea subiectului, prin eşuarea imixtiunii istoricului în roman, N. D. Cocea nu poate salva calităţile lui de povestitor cari existau în VINUL DE VIAŢA LUNGA şi se presimt şi aici pe alocuri. Romanul are un ritm epic, destul de animat, dar necusut cu o motivare epică necesară. Romanul are suflu, dar îi lipseşte economia momentelor. Adică majoritatea momentelor epice, deşi bogate şi susţinute, nu sunt cu necesitate expresive, sunt grosolane şi nu adâncesc psicologia eroilor.

Ceeace e însă mai dureros decât orice, este lipsa oricărui simţ de expresie. Într'o carieră de 30 de ani, N. D. Cocea n'a putut măcar să învete să scrie. În *Fecior de slugă* nu e nici-o pagină care s'ar putea reciti. Stilul cel mai prost de gazetă (pentru că e un stil gazetăresc foarte bun, dar pe care nu-l pot avea mulţi, ca şi pe cel literar) în care neologisme oripilante învecinează arhaisme de mult neîntrebuinţate, în care cuvântul plastic, literar e împestriţat de cuvinte abstracte, critice; stilul cel mai lipsit de unitate, de curăţenie, de frumuseţe, sau cel puţin de personalitate. În scrisul lui N. D. Cocea alături de loema, *zaiafet* (în loc de ziafet), *stenahorisit*, *se zbânţue*, stau cuvinte ca *entitate*, *contingenţă* sau provincialisme ca *strae*, *crivat*, ori neologismele: *îl închietam*, *dezamparat*, *intarisabil*. Alături de *sue* stă *diafană*. În loc de *pantofi de lac*, N. D. Cocea scrie... *cipici de lac!!!*

Pe N. D. Cocea îl bântue o lipsă de gust stilistică, neputându-şi găsi echivalentul nici la cei mai proşti stilişti ai noştri. Numai Tase Bojoceanu poate scrie la fel. Pentrucă, stilul lui Cocea nu e prost. E inexistent. E ultima expresie a lipsei de simţ estetic şi critic. Numai această expresie: *se chiorau* pusă nu ironic, ci foarte serios, de vre-o trei ori în loc de *se uitau* e suficientă pentru a da o idee. N. D. Cocea scrie în clişee, dar în clişee vulgare, mitocăneşti. Iată un mic exemplu edificator: „Slugile, fireşte, *se cărăbăneau cu nepusu 'n masă*. Jupânesele *îşi luau tălpăşiţa* fără să-şi mai ceară restul simbriei; feciorii *ştergeau putina* în toiul nopţii; bucătăresele *îl lăsau cu buzele umflate* şi cu mâncările sleite" (pag. 13). În asemenea şir de dictoane de mahala se orânduieşte tot stilul, lăsând loc între ele şi pentru clişee de ziar, cu abstracţii pompoase şi neologisme ţipătoare. Iată şi improprietăţi de stil. „Culcaţi pe-o coastă, *cu capetele sprijinite în coate(!)*" (pag. 201). Capetele sprijinite *în coate* e un record pe care nici-un scamator nu l-ar putea lua ca stilul lui N. D. Cocea! Nici-o imagină, nici-o frumuseţe nu împodobeşte acest scris. Numai o singură imagină, una foarte frumoasă, pe care o notăm cu bucuria de a găsi un grăunte de poezie în acest haos de prost gust: „Singur pământul, dogorît de arşiţa soarelui, răcorit de furtunul grădinarului, exala în calmul naturei moarte mirosuri suave, iritante, *ca şi cum în fiecare floare ar fi fost pitită o cădelniţă aprinsă*" (p. 199).

Încercare de roman social, degradată în şarjă, bine înţeles fără mărturisire, dar cu intenţiuni precise, *Fecior de slugă* e o tristă experienţă din care nu reţinem decât eşecul definitiv al scriitorului Cocea.

OCTAV ŞULUŢIU

A apărut al treilea volum de schiţe al d-nei Marta Rădulescu, intitulat SUNT STUDENTA. Ca şi în precedentele, CLASA VII şi MARGELE DE MACEŞ, autoarea vădeşte un ascuţit spirit de observaţie şi notează defectele cele mai mici ale victimelor sale — de astă dată profesorii universitari — cu o cruzime adevărat feminină. Asupra acestui volum se va reveni la Cronică.

Să tăcem

de C. NOICA

Am impresia că există totuși anumite comandamente morale. Cel de a tăcea, de pildă. E absurd să **spun** lucrul acesta, dar cine e de vină dacă și tăcerea trebue spusă? Hotărît, e de vină veacul. Veac de libertăți prea multe, de invitații prea insistente în întreprinderi pe cari nu le cunoșteam și pe cari nu le cunoaștem încă. El ne-a „stricat".

Se întreabă vre-odată gazetarii de profesie dacă oamenii pe care-i intervievează, sunt în materie? Toți avem aerul că suntem în materie. Materia fiecărui subiect, dar asta e însăși materia noastră. „Nihil humanum a me alienum puto". Păcat. Credeam totuși că ignorați ceva.

Așa dar, știm tot, nu-i așa? Știm cum se nasc popoarele și știm cum mor popoarele; știm care e săpunul cel mai bun; care e legea cea mai generală; câți soldați îi mai trebuiau lui Napoleon ca să învingă și în lupta aceea; știm toate metodele și toată tehnica adevărului; dar știm chiar adevărul, dacă nu mă 'nșel.

Dar mă înșel. Nu știm, ci simulăm că știm, pentru că întreabă lumea. De ce ne întrebați, domnilor? De ce ne cereți votul în chestiunile astea? De ce insistați să vi-l dăm? Nu văd nimic, v'o jur. Nici o soluție.

Propriu zis n'am nimic cu democrația; dar nu înțeleg bine care e sensul de a pune toată lumea să vorbească. Dacă un singur om nu știe adevărul, o mie de oameni îl știu și mai puțin. Multiplicăm eroarea, atâta tot. In loc să guverneze o singură eroare, guvernează un haos de erori. Pentru atâta lucru nu era nevoe de așa mulți morți și așa multă proză.

Credeți cumva că noroadele decid mai puțin de propria lor soartă dacă tac? Dar apele nu tac? Dar păsările cerului nu tac? Și, pe urmă, asta e tot ce avem noi, oamenii mai buni: vorba?

Să facem istoria deliberat, nu? Dar până să deliberăm bine, istoria se face singură. Cum nu vă dați seama, oameni cari votați pentru un adevăr, oameni cari decideți pentru o doctrină, că hotărîrea voastră cade prea târziu.

Uitați, suntem vre-o câteva sute sau mii de tineri, în țara aceasta, cari, de câtăva vreme, ne tocmim. Și să vă întreb ceva: dar dacă mâine va fi războiu? Dacă istoria va fi, iar noi vom fi alături?

Cine știe un singur lucru — să vorbească. Dar ceilalți toți să tăcem. Să așteptăm în liniște moartea, întotdeauna nouă, pe care nici odată nu știi cu i-o dai.

C. NOICA

CRONICA MUZICALĂ

de MUSICUS

Dacă în general toate manifestările culturale și artistice sunt limitate, în Bucureștiul nostru cel cu pretenții de oraș apusean dar cu puternice peceți orientale, la o „stagiune" care lasă în prada Cărăbușului oropsitele luni de vară — apoi viața muzicală a Capitalei se mulțumește totdeauna să se desfășoare într'un răstimp și mai redus.

Porțile Filarmonicei și ale Operei Române sunt totdeauna ultimele care se deschid — precum sunt și primele care se grăbesc să se ferece la apariția — dușmană, se vede, artei sunetelor — a căldurii și a florilor.

Publicul nostru preferă deci ori ce alte manifestări artistice celor muzicale, pe care, dacă nu le ignorează, în majoritatea lui le ocolește. Această desinteresare să fie oare o dovadă de indiferența publicului românesc pentru muzică în general, sau numai de dispreț pentru slabele noastre puteri în această direcție? Poate că amândouă explicațiile cuprind o parte de adevăr: publicul românesc în general — cel bucureștean în special — fără să fie nici amuzical nici estet — nu numără totuși printre imperioasele lui nevoi sufletești muzica adevărată; iar pe de altă parte, ușor influențabil, ajunge să ocolească un artist sau o instituție în jurul cărora, grație criticei sau — mai ales — bârfelei continue, s'a creat o atmosferă defavorabilă.

Cu greu își vor croi — și mai ales menține — drumul, în asemenea condițiuni, cele două instituții cari au drept scop educația acestui nefixat public bucureștean, Filarmonica și Opera Română, și mai cu seamă cea din urmă a cărei activitate s'a desfășurat dintru început sub o zodie cam vitregă. Nepuțându-se întemeia pe capriciosul sprijin al unei oficialități neconvinse de utilitatea Operei, această instituție, lipsită de tradiție, a trebuit să lupte ca să-și cucerească publicul.

Dar fatalitatea, colaborând strâns cu oamenii, a făcut ca aproape în fiecare an să fie un ceaz al Operei Române. Odată greva artiștilor altă dată tristul spectacol al decorurilor creatoare de iluzii zăcând în stradă — veșnice conflicte terminate violent prin presă sau pe la colțuri de stradă între direcție și personal, stagiuni brusc și nediplomat întrerupte, salării neplătite — ce impresie pot produce toate acestea asupra unui public care se consolează ușor de lipsa muzicei bune cu un aparat de Radio, un disc cu Gion și o comedie „muzicală" nemțească?

Luptând cu asemenea amintiri — pe care le-am menționat înadins — e vrednic de luat în seamă că ultima stagiune a Operei Române s'a prezentat sub cu totul alte înfățișări de cum ne obicinuisem. Cine știe, poate conducătorii au auzit bătând ceasul al unsprezecelea; oricum, ne simțim datori să relevăm faptul că în toate direcțiile s'a încercat anul acesta o reînoire, o aerisire, o inoculare de entuziasm care va fi — credem — tot mai mult comunicat peste rampă.

Firește, nu toată activitatea din trecuta stagiune a Operei Române meriă aprobarea. Ne vom mărgini să notăm numai punctele ei luminoase, fiind încredințați că dibuirile nu mai au de ce să se repete.

Grija direcției s'a vădit, anul acesta, atât în reînoirea repartoriului cât și în revizuirea personalului artistic. Reîncadrând forțe artistice de cea mai mare valoare și angajând talente tinere și promițătoare, Opera Română a putut îndrăzni să înfățișeze publicului românesc pe măreţul „Parsifal" și să-i prezinte în șapte luni de zile nu mai puțin de opt premiere. Indiferent de valoarea lor, aceste opt premiere alcătuesc un adevărat record pentru o scenă de operă — mai ales Română. De asemenea inițiativa de-a da în fiecare săptămână câte o noutate — premieră sau reluare — în condiții noui și de-a o retransmite prin Radio unui auditor mai numeros, s'a dovedit un înțelept sistem de reclamă.

Trecând dela considerațiile generale la precizări, trebue să menționăm în fruntea realizărilor de anul acesta capo d'opera lui Wagner *„Parsifal"*, căreia câteva drastice tăeturi nu i-au răpit din frumusețe și cu atât mai puțin i-au împiedicat deplina lui reușită pe scena Operei Române.

Reprezentarea operei originale „La drumul mare" a compozitorului Constantin Nottara, a constituit o încurajare dreaptă și ca totdeauna bine venită a creației muzicale autohtone, din partea Operei Române. Dacă publicul n'a secondat instituția în această direcție, e că opera d-lui Nottara, scrisă pe un libret rusesc într'un limbaj muzical internațional, nu poate avea nimic comun cu sufletul românesc.

Dintre premiere trebue menționată însă neapărat „Chemarea munților" („Tiefland") de Eugène d'Albert, prezentată pe scena Operei în condițiuni absolut ireproșabile. Rareori un spectacol atât de temeinic pregătit, încât grija nimănui să nu mai fie evidentă, care să fie servit de un ansamblu atât de omogen, în care să strălucească totuși creații personale ca a d-nei Aca de aBrbu și ale d-lor Apostolescu și Athanasiu. Libret dramatic și lipsit de banalitate — muzică plină de poezie sau de patetism, după cerințele acțiunei, fără nici un fel de specific național dar adânc și general omenească, opera *„Tiefland"*, primită în chip strălucit de public, e o pildă vie pentru conducătorii Operei Române în ceeace privește calea de urmat în alegerea repertoriului.

Dintre reluări, merită o mențiune specială cea a *„Năpastei"*, puternica dramă muzicală a Sabin Drăgoi, a pasionatei *„Carmen"* de Bizet și — mai ales — a celor trei opere de primă manieră ale lui Wagner: *„Vasul fantomă"*, *„Tannhaüser"* și *„Lohengrin"*.

Regretând că aceste reluări wagneriene n'au avut caracterul festiv potrivit unei adevărate comemorări — și că dintre ele a lipsit *„Walkyria"* — suntem mulțumitori iderecțiunii de-a ne fi prilejuit ascultarea lor în condiții întru totul satisfăcătoare.

In ceeace privește realizările personale, se cuvine să menționăm cu tot dinadinsul pe maestrul *Georgescu*, pentru reușita lui *„Parsifal"* și a *„Vasului fantomă"*, precum și pe entuziastul *Alfred Alessandrescu*, a cărui dragoste adâncă de muzică birue tot mai adânc desăvârșit un temperament mai mult delicat. Să nu uităm pe maestrul *Ionel Perlea*, al cărui nerv a însuflețit în chip special câteva spectacole.

Dintre cântăreții cari s'au distins, amintim pe d. *Apostolescu*, ale cărui noui și puternice creații din *„Parsifal"* și *„Tiefland"* sunt cu totul la înălțimea celor de odinioară ale d-sale. Iar dacă ne-am obicinuit cu impresionantele sale realizări teatrale, glasul său de calitate atât de rară e mereu o nouă și minunată surpriză pentru noi.

D-na *Aca de Barbu* a câștigat într'o singură stagiune publicul bucureștean prin creațiile sale superioare din *„Năpasta"*, *„Tannhaüser"* și *„Tiefland"*; d-ra *Valentina Crețoiu* a uimit prin progresele repezi ce le-a făcut atât în ce privește glasul cât și ținuta sa scenică; d. *Tassian* a cucerit publicul cu vocea sa caldă, deși redusă ca întindere și nu îndeajuns de gravă.

Incheiem, cu convingerea că încercările reușite de anul acesta vor arăta direcțiunei calea ce se cuvine s'o urmeze pe viitor, când vom fi scutiți de audierea nesăratului *„Ernani"* sau a leșinatei *„Lucii"* în schimbul mult amânatului *„Othello"* când criteriul de urmat va fi constituit de formula „bun sau românesc", așteptând să fie posibilă mult dorita formulă: „bun și românesc".

MUSICUS

Precizări plastice

de Gh. Zlotescu

Inainte de a continua darea de seamă despre Salonul Oficial ținem să răspundem cronicarului plastic al „Româniel Literare", d. Ioan Zurescu.

D-sa reia chestiunea constituirii unui juriu format din critici și colecționari de artă pe care o găsește justă și absolut necesară. Pentru că zice d. Zurescu, în judecarea unor lucrări de artă „este preferabilă o adunare de mediocrități (?) desinteresate, decât una din politicianii rotați în artiști (?)..." Să ne înțelegem. Intâi nu înseamnă că ești mediocru dacă nu te pricepi în artă, apoi în artă nu există pricepere mediocră ci numai **intuiție** și **lipsă de intuiție**, iar intuiția se rafinează prin cultură și se transformă într'o pricepere unică, autentică.

Am mai spus și repet: să nu facem confuzie între **cei ce se pricep în artă** și **cei ce se informează în artă**. Informații știu din auzite că: Petrașcu, Pallady, Teodorescu-Sion, Șirato și Bunescu sunt pictori mari și se suggestionează până a crede că ei i-au descoperit, că ei sunt cei ce îi înfățișează în adevărata lor lumină publicului românesc, că ei îi vor așeza în Pantheonul culturii noastre. N'avem nimic de zis, dimpotrivă suntem bucuroși foarte, când criticii de artă se informează atât de bine. Numai că urechile lor se pleacă și la svonurile reclamelor „avantgardiste" și atunci se întâmplă catastrofa: amestecă în murdăria aceleiaș ciorbe pe cei mai puternici și mai curați exponenți ai picturei românești, cu cel mai desgustători avortoni pe cari i-au păscut vre-odată periferiile artei.

Iată marele pericol ce-l oferă prezența în juriul Saloanelor Oficiale a criticilor de artă informați! E comod lucru să ai o opinie oarecare când nu sângeri pentru ea, când nu ai credința nestrămutată a valabilității ei, când inima nu-ți tremură de iubire și teamă pentru mugurul gingaș al artei noastre. Faptul că semnezi o cronică, **din întâmplare plastică**, nu-ți dă dreptul să te amestecі într'un juriu care are marea răspundere de-a alcătui în viitor unica manifestare colectivă a plasticei românești.

Dar ca să nu fim acuzați că facem afirmații gratuite despre capacitatea criticilor noștri de artă să luăm din teancul de ziare și reviste una spre ex. „Adevărul Literar". Bine înțeles cronica plastică își are și aci loc de frunte, semnată fiind de un oarecare dintre acești critici informați, Blazian. Și e deosebit de caraghioasă postura acestui domn care, din înălțimile ignoranței sale absolute, dă sfaturi și directive în meserie cu morgă academică ori consacră cu competență nulități.

Să reproducem la întâmplare câteva spicuiri din prețioasele sale aprecieri:

„George Popescu, un peisagiu banal în care neștiința se ceartă cu lipsa talentului plastic. Cerul, apa, zidurile și pământurile se amestecă, se confundă și se dezic".

Nu-l cunoaștem pe d. G. Popescu care, zice-se, este un tânăr debutant. Pictura d-sale însă ne vorbește îndeajuns; are calități de sensibilitate, fluiditate a materiei și simțul planurilor colorate, dovezi incontestabile ale unui veritabil talent. Adică tocmai pe dos de ceeace spune Blazian. Dar a aprecia pe un debutant, adică pe un om despre care nu s'a spus nici odată nimic, e o chestiune de pură **intuiție artistică**.

Or dacă Blazian **nu posedă** această calitate esențială a contemplatorului de artă să cercetăm dacă are **inteligenta** necesară în discernarea și urmărirea unei idei plastice.

Despre autoportretul lui Ciucurenco (am scris în nr. trecut al „Axei"), bucată excepțională în care gândul și simțirea artistului concură deopotrivă la o stranie realizare spune:

„**Alexandru Ciucurenco** e reprezentant cu un interior de grad și un autoportret într'un colorit șters și banal".

In sfârșit Blazian nu posedă nici măcar **vocabularul artei** în care pretinde că analizează. Iată ce scrie despre marele nostru Theodor Pallady:

„The Pallady, printr'o pânză impunătoare ca dimensiuni, (un interior) și prin autoportretul cunoscut dintr'o expoziție dela „Cartea Românească" se menține la vechile sale simfonii cromatice, abundente, în griuri reci și totuși sensibile, matissiene ca origine, indicând totuși o spiritualitate proprie. **Despre materie aproape că nu se poate vorbi în pictura d-sale..**"

Această frază este cea mai enormă stupiditate ce s'a debitat vre-odată asupra picturii meșterului nostru, pentru că Pallady este, dimpotrivă, un extrem de subtil făurar al materiei pictate. Blazian habar n'are de ceiace se chiamă în pictură **materie**, pe care o confundă probabil cu pasta (scrie într'un loc de „adâncirea pastei" (?), s'au cu materia obiectelor reprezentate într'o pânză în înțelesul naturalist, ca și cum asta ar fi o condițiune „sine qua non" pentru a face pictură.

Iar încheierea este o încoronare a inepției:

„...**Multe din tonurile sale sunt opace aburite par'că și asta înseamnă că d. Pallady încă n'a ajuns la o veridică adâncire a cromurilor**".

Pentru acei ce simt calitaea atât de superioară a picturuiі meșterului Pallady orice comentariu e de prisos. Nici când nu le poate apărea de o mai tristă inutilate existența acestor paraziți scribăreți. Credem că și d. Zurescu are aceiași impresie.

Cât privește a doua afirmație a d-sale cum că juriul Salonului actual ar fi fost format „din politicieni ratați în artiști", aceasta ar putea să fie mai mult decât o răutate dacă nu ar friza inconțiența. D-sa probabil nu știe că „arta" și „politica" au două sfere de activitate morală cari se exclud. Motivele antagonismului se înțeleg prea bine ca să mai fie necesară expunerea lor.

Astfel d. Zurescu, acuzându-ne pe nedrept de atitudinea pătimașă, cade însuși în negrul păcat servindu-ne non sensuri.

GEORGE ZLOTESCU

ECONOMIA

de ALEXANDRU CONSTANT

Conferințele...

Se succed în ritm precipitat. Și toate au un caracter economic, urmărind restabilirea curenților naturali pep iața mondială, transformată în tot atâtea compartimente, ermetic închise, câte state există. Deși schimbul internațional este o necesitate naturală, unitățile politice necorespunzând unităților economice, deși economia capitalistă modernă nu poate fi decât planetară, totuș idealul autarhic este urmărit mai dârz și mai absurd ca nici odată de toate statele fără excepție. Explicația e simplă: independența și puterea politică nu pot fi asigurate de cât prin idenpendența economică, iar imperativul independenței și forței politice este categoric în actualul moment istoric. Retranșat pe pozițiile propriilor mijloace de viață, fiecare stat se dedă, din complezență, și sportului atât de „en vogue" al diplomației in conferințe internaționale.

LA WASHINGTON

In vedrea conferinței dela Londra, din 12 Iunie, sau angajat la Washington discuții preliminare. Un interes special au suscitat acelca dintre d. Roesevelt cu premierul englez Macdonal și cu fostul premier francez Herriot. Porniți sub bune auspicii de pe coastele europene ale Atlanticului, d-nii Macdonald și Herriot au fost intâmpinați pe coasta americană de foarte puțin curtenitorul act al presedintelui Roosevelt, abandonarea etalonului aur. Din această cauză discuțiile purtând asupra chestiunii monetare și politicei vamale, au devenit imposibile, iar solii Europei s'au reintors doar cu trofeul unui comunicat manifestând cele mai bune intenții, dar nerezolvând nimic. Și totuși conferința dela Washington era decisivă pentru soarta celei de la Londra.

LA GENEVA

Tot din preliminariile conferinței londoneze fac parte alte două conferințe: Conferința de la Geneva a marilor state exportatoare de grâu și Conferința dela București a statelor blocului agrar.

Conferința dela Geneva, din 10 Mai, a întrunit pe reprezentanții principalelor state exportattoare de cereale, Statele-Unite, Canada, Argentina și Australia. Obiectul conferinței a fost problema ridicării prețului produselor agricole. La acest rezultat nu se poate ajunge astăzi decât pe o singură cale: reducerea însămânțărilor de grâu. Experții trimiși la Geneva au și căzut de acord asupra soluției. Rămâne ca și guvernele respective să convină.

Dela Geneva delegații vor merge la Londra unde se vor concerta din nou înainte de deschiderea conferinței mondiale.

Aplicarea acestei soluții exige o strânsă organizare a agriculturii prin organele statului sau prin organizațiuni riguros controlate de stat.

LA BUCUREȘTI

La aceleași concluzii vor ajunge și statele blocului agrar, convocate la București în zilele de 4, 5 și 6 Iunie. Vor participa la această conferință România, Bulgaria, Iugoslavia, Grecia, Cehoslovacia, Ungaria și Polonia, cari încă din 1930, luptă alături in chestiunea redresării agriculturii dunărene. Se va discuta modalitatea constituirii și funcționării fondului pentru normalizare, care a fost principial studiat in conferința dela Stressa. Destinația lui, precizată in aceeaș conferință, este triplă:

1) Normalizarea monetară in statele blocului agrar;

2) Revalorizarea produselor agricole dunărene, printr'un ajutor dat producătorului sub forma de risturnă sau de primă;

3) Desghețarea portofoliului lor prin mobilizarea creditului în vederea reinsuflețirii vieții economice.

Obligația alcătuirii acestui fond bănesc revine statelor occidentale, cari posedă puternice rezerve de aur și sunt în acelaș timp importatoare de cereale dunărene. In ceeace privește cota de participare a diverselor state la alcătuirea lui se fixase la Stresa drept criteriu capacitatea de import, de produse agricole a fiecăruia. Pentru un quintal de grâu importat urma să se plătească o primă de 2 franci elvețieni, iar pentru un quintal de porumb sau orz 1.50 fr. elv. Aceste prime s'ar putea vărsa unei instituții de exemplu, Banca Reglementelor Internaționale, care ar administra fondul.

Asupra necesității fondului nimic de obiectat. Ne îndoim insă de posibilitatea constituirii lui pe calea indicată la Stresa și care va fi recomandată și la București. In primul rând, dacă s'ar admite criteriul propus la Stresa, fondul realizat ar fi infim în raport cu nevoile țărilor in suferință, țările cu mult aur ca Franța importând foarte puțin, iar cele importatoare ca Germania și Italia, fiind lipsite de aur. In al doilea rând, trebue să prevedem, alături de Francis Delaisi, puțin entuziasm realizator din partea statelor occidentale importatoare.

Un mijloc ingenios pentru constituirea acestui fond este acela propus de economistul Francis Delaisi. Este calea devalorizării monetare simultane și uniforme — fără inflație — în toate statele cu etalon aur. Disponibilitățile aur realizate din această operație peste actuala acoperire a circulației, ar putea fi afectate fondului de normalizare. Avem și aci de formulat o indoială: Va putea atinge acest fond rezultatul urmărit dacă se mențin la actualul nivel coborit importațiunile de cereale din sud-estul Europei? Poate se va conveni la o reducere a importului din țările transoceanice și la o temperare a campaniilor agricole din țările industriale, cari se voiesc și agricole cu prețul celor mai mari sacrificii. In acelaș timp, presupunând realizate aceste condiții, statele exportatoare ale blocului agrar vor trebui să-și reorganizeze agricultura pe noui baze, adaptând-o nouilor condițiuni ale pieții europene. Ceeace nu va fi posibil decât printr'o concentrare a producției agricole, cu sacrificarea libertății — rău folosită — a intreprinderile private.

Realitățile

Pentru aprecierea importanței problemelor, cari formează ordinea de zi a numeroaselor conferințe economice, e necesară cunoașterea situației reale a economiei actuale, ajunsă la punctul cel mai coborit al depresiunii ce străbate din 1929.

Condiția organică a economiei moderne, schimbul, este astăzi impiedecată in funcțiunea ei normală printr'o serie nesfârșită de ingenioase restricțiuni (Contingentări, controlul devizelor, tarife vamale protecționiste și prohibitive, etc.) aplicate de mai toate statele. Din cifrele tabloului următor se poate vedea viteza extraordinară cu care a scăzut comerțul mondial, pe continente, in ultimii șase ani, grație acestei politici autarhice a statelor civilizate.

Comerțul mondial

(Valori lunare mijlocii, in milioane de dolari)

	1928	1929	1930	1931	1932	1933 (Ianuarie)
IMPORT						
Europa	1,621.25	1,639.82	1,408.10	1,059.21	705.52	622
America de Sud	441.66	469.80	343.41	224.76	143.45	117.37
Asia	306.16	303.42	229.33	168.38	119.07	114
America latină	146.08	149.81	111.89	61.00	37.94	38
Africa	70.08	77.13	65.68	49.79	34.46	29
Oceania	74.17	76.05	51.76	23.47	20.89	20.74
Total mondial	2,659.41	2,716.03	2,210,18	1,587.41	1,061.33	941
EXPORT						
Europa	1.296.36	1,317.60	1,140.47	831.04	542.88	466
America de Sud	535.75	503.48	363.54	231.40	171.12	146.21
Asia	304.41	302.47	223.96	151.20	96.65	90
America latină	188.75	180.64	116.32	87.76	60.57	56
Africa	73.55	72.49	60.57	50.75	46.65	52
Oceania	78.25	69.56	51.19	37.35	31.04	38,29
Total mondial	2,477.41	2.446,24	1,956.05	1,389.56	948.91	848

România a mers in acelaș ritm în ceeace privește căderea impozitului; exportul însă a coborit ceva mai lent, precum reiese din cifrele de mai jos:

Importul României

(valori lunare mijlocii, in milioane dolari)

1928	1929	1930	1981	1932
16.33	14.61	10.93	7.86	5.91

Exportul României

(valori lunare mijlocii, in milioane dolari)

1928	1929	1930	1931	1932
13.07	14.37	13.92	11.00	8.26

Dacă ne raportăm la comerțul cerealelor situația apare și mai clar. Știm că principala piață a cerealelor este Europa inportațiunile ei de grâu au evoluat, in ultimii șase ani, precum urmează:

Importul de grâu în Europa

(in milioane quintale)

1927–28	1928–29	1929–30	1930–31	1931–32	1932–32
177	177	139,9	167,2	166,2	120

Inregistrăm prinurmare o continuă și sensibilă scădere, mai ales in ultima campanie, pentru care se prevede un import de 120 milioane quintale. Cauza nu este atât subconsumația, cât augmentarea producției agricole in țările industriale importatoare. Dăm mai jos, pentru principalele țări industriale din Europa, un tablou reprezentând nevoile lor de grâu și importațiunile pe ultimul an, in milioane quintale:

	Consumația aparentă 1931—32	Producție proprie 1932	Evaluarea importațiun. probabile 1932—33	Imp. nete din August 1932 in Ian. 1933	Sold de importat din Febr. in Iulie 1933
Germania	48,6	50	—	—0,9 (export)	—
Austria	6,7	3,5	3	1,5	1,5
Belgia și Luxemburg	16,4	4,3	11	5,4	5,6
Franța	93,4	90,2	5	5,7	—
Anglia	81,1	12,1	66	29,9	36,1
Italia	75,7	75,2	5	1,2	3,8
Cehoslovac.	17,9	14,6	4	0,7	3,3

Trei din cele mai industrializate și mai populate țări, Germania, Franța și Italia se dispensează în anul 1932—33 de grâul extern; in schimb țin cu tenacitate să-și păstreze neatinse cantitățile produselor industriale exportate în țările agricole.

In fața acestui recul al importațiunilor ar fi fost de așteptat și o contracțiune a producției in țările exportatoare. Această contracțiune nu s'a produs decât foarte puțin și nu in mod voit, ci din cauza condițiunilor naturale defavorabile. Intr'adevăr, in anul 1932, când această producție e mai scăzută, suprafața totală însămânțată a fost mărită cu 1,5 milioane hectare.

Producția mondială de grâu

(milioane quintale)

	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Europa (fără U.R.S.S.)	331	347	384	395	371	390	405
America de Nord	340	373	406	307	351	336	317
America de Sud	74	92	109	60	74	73	70
Asia (fări China, Persia, Turcia, Irak)	104	107	93	104	124	111	107
Africa	30	32	32	37	32	36	36
Oceania	46	35	46	37	60	53	57

Din această producție o parte se consumă pe piețele interne, iar restul este disponibil pentru export. Iată, pe țări, disponibilitățile exportabile în anii din urmă:

Disponibilități exportabile de grâu

(in milioane quintale)

	1926-27	1927-28	1928-29	1929-30	1930-31	1931-32	1932-33
Canada	92	110	140	84	109	91	121
Statele-Unite	74	74	96	104	101	124	105
Argentina	53	68	88	51	50	48	50
Australia	35	26	37	27	31	51	52
U. R. S. S.	11	0	0	3	0	18	5
India	3	2	0	0	12	0	0
Țările dunărene	12	9	10	14	4	22	3
Africa de Nord	0	3	4	4	4	6	4
Cantități în mare	10	13	12	10	11	10	8
Total	290	305	387	297	373	370	348

Din totalul disponibilităților 1932—33 de 348 milioane quintale, se prevede un export total de 170 milioane quintale, din care Europa absoarbe 120 milioane quintale, iar țările extra-europene 50 quintale. Scăzând totalul importului din disponibilități obținem un rest de **178 milioane quintale**, care reprezintă stokul de grâu, ce se va raporta asupra campaniei anului viitor. Stokul prin care debutează campania 1933—34 este sensibil superior celui din anul trecut (154 milioane quintale) și depășește el singur totalul nevoilor de import probabile ale acelui an.

ALEXANDRU CONSTANT

Orientări noui în politica socială

de Vasile Matei

Problemele de ordin politic și social, cari se pun astăzi ori cărui om de stat sau chiar simplu cetățean, diferă esențial de cele cari se puneau acum, nu mai mult, de 40—50 ani. O bună parte din structura organică a societăților și statelor s'a modificat esențial. Alte clase sociale ocupă astăzi locuri de conducere sau constitue organisme de cari trebue să se țină seama. Concepții noui politice și sociale mai ales, au obținut adeziunea masselor și popoarelor chiar, ajungând la experiențe și realizări de intenzități sau proporții considerabile.

In întreg sec. XIX, societatea civilizată europeană și americană, a trăit sub un regim de muncă liberalo-contractual, sprijinit pe o ideologie economică și politică adecuată. Economia politică, așa numită clasică, formulase anumite propozițiuni generale cu aspecte de „legi" — deduse și ele din observarea raporturilor dintre clase a unei societăți care trecea dela mercantilism și economie de schimb comercial, la industrialism și deci producție capitalistă — legi cari s'au crezut și imuabile și eterne. Raporturile dintre muncă, — concretizată acum și generalizată din ce în ce mai mult, în ceeace literatura marxistă a definit ca „proletar" — și patron, — care s'a transformat în mai toate țările în „capitalist" — erau dominate de ideea libertății de contractare. Nu e nevoie să mai arăt cât de falsă economicește și juridicește a fost această concepție care a stăpânit și stăpânește cel mai vital resort al unei societăți omenești: felul de muncă, cari implică în ultimă consecință pe acel de repartiție a bunurilor.

Organizarea politică a statelor liberalo-burgheze suferă de aceeaș tară congenitală, consecința unei ideologii abstracte și mecaniciste, care le ține departe de înțelegerea funcționării „organismului" social, care nu poate fi înțeles și condus de o mentalitate al cărui principal resort de comprehesiune e „contractul liber consimțit".

Schimbarea concepțiilor, cari au format un adevărat crez economic și social, timp de mai mult de un secol și jumătate, se datoresc transformărilor cari s'au operat în raporturile dintre clasele sociale ca și progreselor pe cari le-au realizat sociologia și statistica. Clasa muncitorească s'a organizat în ultimii 60 de ani, trecând de pe planul restrâns al unei bresle pe planuri din ce în ce mai mari — provincial, național, mondial, — ca să ajungă la formarea unei mentalități și a unei conștiințe de grup cu structură și aspirații comune. S'a constatat că nu se mai poate considera și lucra cu individul luat izolat, ci numai ținând seamă de grupul social, mai mare sau mai mic, în care e integrat. Datele problemei s'ar părea că s'au schimbat numai cantitativ: omul politic va lucra cu grupele de indivizi tot așa cum lucra cu ei izolați. N'mic mai simplu și nimic mai fals! Deosebirea dintre individ și colectivitate e esențială, ținând seamă că individul nu se poate realiza decât în sânul unui grup social, care îl modelează și-i impune anumite atitudini și o mentalitate specifică.

Ceeace a ușurat înțelegerea noui lor realități sociale au fost nouile cercetări și lucrări privind grupurile și colectivitățile.

Sociologia și statistica au surprins funcțiuni și relații noui, rezultând din analiza și studiul colectivităților, cari rezultate au permis o altă înțelegere a realităților. S'a văzut că viața socială e departe de a fi regentată de un conformism juridic schematizat în câteva vagi formule necuprinzătoare și inoperante. Concepția omului politic trebue să devină, din atomică și mecanicistă, organică și sintetică.

Noul stat românesc are de trecut o grea încercare în această primă jumătate de veac. Vechea lume din jurul nostru s'a dărimat lăsând locul pentru o altă ordine și alte așezări.

Poporul român, prins în angrenajul unei repezi și forțate încadrări în economia capitalistă liberală-burgheză, se vede silit să părăsească un drum început pentru a face față unor noui cerințe mult mai grele și mai complicate.

Neamului românesc îi trebue un scop pe care să se străduiască a-l realiza, cu oricâte sacrificii și oricâte eforturi, pentru a îndeplini în această parte a Europei între neamuri de altă origină etnică, de alte tradiții și cultură un rost al său propriu. Și acest, îndrăznesc să-i zic, ideal va trebui să decurgă din specificitatea noastră etnică, așa cum ne-au format-o vremurile și puterile noastre, și sub nici un cuvânt nu trebue să fie o himeră de împrumut stearpă și vătămătoare.

Nu ne mai trebuesc legi de împrumut, instituții cari nu se potrivesc, gusturi de viață, cari ne depășesc puterile și ne pervestesc bunul simț și mai ales nu mai vrem să fim „clienții" nici unui stat mai mare și mai bogat care să ne utilizeze ca pe o colonie.

VASILE MATEI

POLITICA EXTERNA

de MIHAIL POLIHRONIADE

Mesajul Roosevelt și discursul lui Hitler

Ultimile două săptămâni au fost fertile în evenimente importante. Importante nu prin ele însile, ci prin tendințele a căror manifestare sunt.

Povestea începe dela eterna și interminabila conferință a dezarmării devenită un măr de discordie permanent în politica europeană.

Delegația germană a depus două amendamente la planul britanic de dezarmare. Amendamente prin care afirmă din nou drepturile Germaniei la egalitate și arăta că în cazul în care nu se ajunge la realizarea acestei egalități prin dezarmare, Reichul se va înarma la nivelul celorlalte puteri. Cu alte cuvinte vechea teză germană a fost din nou expusă.

De astă dată însă odiul pe care presa evreească și organizațiile semite au reușit să-l trezească împotriva național-socialismului în lumea anglo-saxonă a permis un joc degajat diplomației franceze.

S'a vorbit la Paris și s'a accentuat la Londra că, în cazul în care Germania ar rearma, se vor lua împotriva ei sancțiunile prevăzute în tratatul dela Versailles.

Pentru a răspunde acestor atacuri, cancelarul Hitler a socotit necesar să convoace Reichstagul și să anunțe că va rosti un discurs în care își va preciza poziția în politica internațională.

Atât a fost deajuns pentrucа presa semită să răspândească în întreaga lume alarma, să anunțe declarații războinice și să afișeze chiar o ipocrită spaimă de un eventual război.

In această situație la 16 Mai, cu o zi înainte de discursul cancelarului Reichului, a fost remis tuturor șefilor de state mesajul președintelui Roosevelt.

Mesajul d-lui Roosevelt a fost remis la această dată, spre a da impresia în Statele-Unite și în Europa, că e menit să pareze catastrofalele consecințe ale războinicului discurs pe care d. Hitler trebuia să-l pronunțe a doua zi.

In rezumat mesajul Roosevelt proclamă necesitatea păcii, a dezarmării, a abandonării armelor ofensive și în orice caz necesitatea ca statele inegal înarmate — recte Germania — să nu reînarmeze.

A doua parte a mesajului cuprinde propunerea unei noui renunțări solemne la război și instituirea de sancțiuni împotriva ori cărui stat care și-ar trimite armata în afara frontierelor, aluzie directă la Japonia.

Mesajul lui Roosevelt se încadrează astfel în seria de manifestări platonice ale diplomației americane și încearcă să dea impresia masselor de peste Ocean, că pacea lumii se făurește la Casa Albă.

A doua zi discursul lui Hitler, așteptat cu atâta frică, a fost pronunțat și spre surpriza întregei lumi a fost plin de tact și de prudență.

Insăși presa franceză recunoaște că: „Este discursul cel mai abil care a fost pronunțat în lume de ani de zile". („Je Suis Partout" No. 130 din 20 Mai).

Cancelarul a început prin a ține un limbaj drag inimilor anglo-saxone.

A vorbit de criza economică, de inegalitatea făurită de tratate, de reparații, de Germania umilită, etc. După acest exordiu vag a trecut la lucrurile precise și a propus: 1) eliminarea imediată a armelor ofensive; 2) dreptul pentru Germania la egalitatea calitativă; 3) egalitate deplină între Reich și celelalte puteri în termen de cinci ani.

Prin urmare Hitler adera la teza Roosevelt-Macdonald.

Ce înseamnă practic eliminarea armelor ofensive? Inseamnă să răpești Franței „monopolul aparatelor foarte puternice care fusese rezervat prin tratatul de la Versailles, statelor însărcinate cu păstrarea stato-quoului".

Desființarea artileriei grele, a tancurilor, a aviației ar face ca Franța să rămână într'o stare de vădită inferioritate față de o Germanie a cărei industrie îi permite — într'un caz de război — să se înarmeze mult mai repede și care posedă rezerve instruite de importanța batalioanelor de asalt și a Căștilor de oțel.

Discursul cancelarului a avut deci darul să creze o atmosferă de destindere fără ca să abandoneze nimic din teza germană.

Vizita lui Goehring la Roma

Impresia favorabilă produsă de cuvântarea rostită în lumea anglo-saxonă și atmosfera de destindere creată, a permis grupului italo-german care de două luni de zile era în defensivă, să treacă la ofensivă. Singurul punct de sprijin al Berlinului în actuala constelație europeană fiind Roma, nu e nici o mirare că imediat după discursul lui Hitler d-l Goehring a plecat la Roma sub un pretext anodin.

Intrevederea cu d-l Mussolini a fost urmată de lungi audiențe ale ambasadorilor Franței și Angliei la Duce. Și dintr'odată brutal, neașteptat s'a repus pe tapet.

Pactul celor patru puteri

Faimosul pact, lansat acum două luni tot de Roma în urma conciliabulelor dintre d-nii Mussolini și Macdonald, a reînviat, cu toate că presa noastră îl prezentase înmormântat pe vecie datorită „genialului" nostru ministru de externe.

Evident forma în care se propune acum pactul diferă de cea inițială. Tactica Ducelui este să menajeze susceptibilitățile franceze, deaceia în noul pact s'ar prevedea că revizuirea tratatelor nu s'ar putea face decât conform mecanismului Ligei Națiunilor.

Sub această formă s'a crezut că Franța va accepta de plano, deaceia acum câteva zile s'a anunțat chiar semnarea pactului.

Să vedem însă ce urmărește noua manevră italo-germană.

Din primul moment un lucru sare în ochi că sub orice formă s'ar încheia pactul celor patru puteri, Franța se găsește în inferioritate, pentrucă are împotriva ei blocul italo-german întotdeauna solidar și de partea ei nu poate conta decât pe un sprijin episodic al Marei Britanii.

Așadar deplină libertate de manevră pentru blocul italo-german.

In al doilea rând prin însăși faptul că ar intra singură în Directoratul European Franța și-ar nemulțumi aliații, adică Polonia și Mica Ințelegere.

La Paris s'au ridicat proteste vehemente împotriva acceptării de către Franța a pactului, chiar în noua lui formă.

Dreapta franceză e net ostilă Directoratului, ale cărui primejdii pentru Franța le înțelege.

Insă Franța e guvernată de un guvern cartelist, un guvern de stânga care e angrenat în politica briandistă de concesiuni și de abdicări.

Iar pe de altă parte trebue contat în această situație și cu jocul personal al ambasadorului francez la Roma d. Henri de Jouvenel.

D. Henri de Jouvenel este un mare personaj al stângei franceze și a fost trimis la Roma spre a realiza o apropiere franco-italiană.

Dar la Roma d. de Jouvenel n'a realizat până acum nimic și pentrucă termenul întoarcerei sale în patrie se apropie vrea cu orice preț să poată anunța un succes. Ambasadorul Republicei exercită astfel presiuni asupra guvernului său spre a-l determina să accepte pactul și dată fiind influența sa în lumea cartelistă, acest factor nu poate fi neglijat.

Totuși s'ar putea ca până la sfârșit Franța să nu accepte combinația.

In acest caz diplomația italiană și cea germană are din nou prilejul să denunțe lumei anglo-saxone spiritul de non-cooperare al Franței, atitudinea ei intransigent șovină. Ceiace pentru Berlin înseamnă un avantaj imens și o deviere a campaniei îndreptată împotriva lui.

Oricum am întoarce lucrurile reese clar că în urma discursului cancelarului poziția Germaniei în politica internațională s'a ameliorat și că diplomația ei a trecut, alături de cea italiană, la o nouă ofensivă.

Asta nu înseamnă că Reichul nu va continua să aibă o situație externă grea.

Orice încercare revoluționară grandioasă e menită să treacă printr'o perioadă de tensiune externă.

Revoluția franceză, revoluția rusă, revoluția fascistă au trecut și ele prin faza pe care o străbate astăzi revoluția național-socialistă.

Somajul scade în Germania

Dar în timp ce presa evreească seamănă pretutindeni ura împotriva revoluției național-socialiste și încearcă s'o bagatelizeze — așa cum bagateliza fascismul — aceasta începe să-și dea roadele binefăcătoare.

Ceiace neputința guvernelor demo-liberale n'a putut înfăptui în trei ani, hitlerismul a început să realizeze după trei luni.

Somajul dă îndărăt în Germania Hitleristă

In cursul celei de a doua jumătăți a lunei Aprilie numărul șomerilor s'a micșorat cu 196.000, ajungând la finele lunii la cifra de 5.333.000, adică cu 714.000 mai puțin decât cifra maximală înregistrată în Februarie (momentul venirei lui Hitler la putere 31 Ianuarie) și cu 700.000 mai puțin decât în perioada corespunzătoare din 1932.

Numeroase ramuri ale economiei semnalează că mulți lucrători, care lucrau un număr redus de ore, muncesc acum cu rendement întreg.

Iată rezultatele a trei luni de dictatură națională. Iată ce a reușit să facă Hitler în lumea modernă dominată de capitalismul semit și de impotența democrată.

Habsburgii revin?

Raporturile dintre Berlin și Viena continuă să rămână încordate.

Vizita miniștrilor germani în Austria a dat naștere la incidentele foarte neplăcute. Discursurile care s'au rostit în urma acestor incidente au adâncit antagonismul.

Nu-i nici o mirare că așa fiind lucrurile cancelarul Dolfuss să lucreze activ la o restaurare a Habsburgilor.

Au circulat insistent svonuri despre prezența lui Otto de Habsburg și a Zitei la Viena și de înțelegerea lor cu Dolfuss.

Nu știu întrucât aceste svonuri sunt justificate dar întrevederea dintre Dolfuss și Goemboes n'a putut fi tăinuită.

Este sigur că discuțiunile au purtat asupra posibilității și oportunității reintronării Habsburgilor și a restabilirei dualismului austro-ungar.

Numai sub această formă pot spera partizanii independenței Austriei să nu fie înecați la ei în țară de valul hitlerist.

In afară de național-socialiști, toate celelalte organizațiuni politice austriace sunt favorabile restaurării.

Heimwehrul a fost întotdeauna legitimist, creștinii-sociali deasemenea iar social-democrații vor prefera Habsburgii, unei desființării rapide, în cazul Anschlussului.

Mai complicată este situația în Ungaria.

Social-democrații maghiari nu vor accepta cu inimă ușoară monarhia și nu se știe dacă regentul Horthy — un om tare — va fi dispus să se lase debarcat.

Din punct de vedere al politicei externe restaurarea habsburgică ar fi activ sprijinită de Franța probabil și de Italia iar Mica Antantă ar accepta-o vrând nevrând.

Singură Germania ar fi ostilă.

Așadar șansele lui Otto de Habsburg sunt destul de mari în actuala conjunctură politică și diplomatică.

O restaurare habsburgică devine un eveniment posibil.

Extremul Orient

Avansul japonez a continuat cu furie. Trupele nippone sunt la câțiva kilometrii de Peking.

Când scriem aceste rânduri nu știm dacă ocuparea Pekingului se va produce sau nu, deoarece se pare că s'ar ajunge la un aranjament chino-japonez.

Nankingul n'ar mai fi capabil să reziste și Kuomintangul preferă să închee pacea decât să piardă frânele puterii.

Dacă acordul se realizează politica nipponă a înregistrat un adevărat triumf. Japonia rămâne stăpână pe tot Nordul Chinei și scapă de complicațiile inevitabile ale prelungirei războiului și extinderei ocupației. In acelaș timp nu se expune la agravarea dezastrului financiar.

Evident rămâne de văzut dacă acordul se va înfăptui și mai ales cât timp va putea dura.

Relațiile româno-jugoslave

de STELIAN CHELEFA

După cum era de așteptat, pentru ridicarea podului peste Dunăre, care să ne lege de Iugoslavia, s'a ales, definitiv, punctul Țigănași.

Nu vom discuta aci oportunitatea construirii acestui pod, într'un moment când atâtea linii de cale ferată, de o importanță strategică covârșitoare, care să unească Ardealul cu Vechiul regat, continuă să rămână simple proecte și când ne lipsește, peste Dunăre, un pod pentru vehicule, necesar să facă coheziunea economică deplină a Dobrogei cu restul țării.

Alegerea punctului Țigănași, numai pentrucă acesta e punctul care le-a convenit Sârbilor scoate, încăodată în evidență incapacitatea dezastruoasă a oficialității noastre de a face, în relațiile cu celelalte state, să triumfe punctul de vedere, care să corespundă adevăratelor interese românești.

Lovitura mortală, pe care guvernanții actuali ai țării au consimțit s'o dea unuia din cele mai importante și mai frumoase porturi ale noastre de pe Dunăre, reprezintă un sacrificiu, pe care vecinii noștri dela Sud-Vest — s'o spunem răspicat — nu-l meritau. Căci cunoaștem prea bine intransigența și absența spiritului de conciliațiune prin care s'au ilustrat întotdeauna „aliații" Sârbi, când am avut de lichidat vreun diferend cu dânșii.

O ultimă dovadă a acestei intransigențe ne-au dat-o cu prilejul recentelor acorduri școlare, bisericești, de tranzit ce le-am încheiat cu ei.

Se știe că printre chestiunile, ce delegația noastră avea să le aducă în discuția conferinței româno-iugoslave dela Belgrad, figura și aceea a școalelor și bisericilor românești din Macedonia sârbească.

Cu însemnate sacrificii bănești din partea statului român și cu nenumărate jertfe de sânge din partea Aromânilor — în epoca eroică a redeșteptării lor naționale, — aceste școli și biserici ajunseseră, sub dominația otomană, să funcționeze în toată libertatea și să mențină, astfel, trează conștiința românească în cei 100.000 de români din regiunea Bitoliei (Monastirului).

Odată, însă, această regiune alipită Serbiei — ca urmare a războiului balcanic — „aliații" Sârbi au găsit de cuviință să ne zăvorască atât școlile cât și bisericile. Și cum această măsură li s'a părut nu îndeajuns de eficace, pentru atingerea scopului urmărit, au inaugurat o politică sistematică de desnaționalizare a elementului românesc, politică dusă cu toate mijloacele imaginabile.

Memoriile și solicitările de intervenție — strigăte desnădăjduite ale unei alese frânturi de românism, care nu vrea să moară — adresate Ministerului nostru de Externe, au rămas fără ecou.

Incuria și tembelismul fastuos din Palatul Sturdza — au continuat să rămână în nota lor tradițională.

Iată dece așteptam cu înfrigurare rezultatul lucrărilor comisiunii româno-iugoslave dela Belgrad; nutream speranța că, de data aceasta, problema românilor din Macedonia sârbească (ca să nu vorbim de românii din valea Timocului, cărora nu li se recunoaște nici dreptul de a se numi români) — își va primi rezolvarea ei definitivă.

Am avut, însă, o cruntă dezamăgire. Ziarele democratice dela noi — apologistele Micii Ințelegeri — ne-au anunțat că la conferința româno-iugoslavă dela Belgrad, „s'a ajuns la un deplin acord în toate chestiunile pendinte între cele două state", dar n'au pomenit nimic despre chestiunea românilor din Macedonia sârbească.

Prin urmare, soarta fraților noștri din regiunea Bitoliei este pecetluită.

Peirea lor este cu atât mai sigură, cu cât guvernele noastre democratice nu se vor aventura niciodată într'o acțiune care să aibă de scop repatrierea în massă a Românilor de peste hotare și colonizarea lor în centrele cu populație minoritară.

Dar atitudinea „aliaților" Sârbi față de noi ne obligă să punem în discuție însuși rostul alianței noastre cu dânșii și să refuzăm a ne încrede în sinceritatea ei.

De altfel, va trebui să se recunoască că această alianță este numai teoretică. De spiritul ei n'au fost pătrunse niciodată massele populare ale celor două țări.

Aceasta a recunoscut-o, cândva, însuși d. I. G. Duca.

Recentul acord dela Geneva — care își propune s'o întărească — a fost lovit, din capul locului, de caducitate.

Ca să luptăm alături de Sârbi împilătorii fraților noștri, tocmai împotriva Italienilor, — iată ceeace ni se pare o curată absurditate. Aceasta nu o vom face cu atât mai mult, cu cât nu încape nici o îndoială că, într'un eventual conflict, pe care l-am avea cu colosul dela Răsărit, Sârbii vor refuza net să ne dea sprijinul lor. Cunoaștem prea bine atitudinea, pe care a avut-o presa dela Belgrad față de noi în chestia Basarabiei, (presă care nu scapă nici o ocazie ca să ne acuze că „ne-am întins ca lăcustele" și să ne împroaște țara cu cele mai grosolane insulte), — pentruca să ne facem vreo iluzie în privința aceasta.

Alianța noastră cu Sârbii ne amintește cealaltă alianță, care a legat, timp de 3 decenii, România antebelică cu Puterile centrale.

Produs hibrid al combinațiilor diplomatice, ea n'a primit și nu putea primi ratificarea morală a adevăratei conștiințe românești.

Oricâte poduri de fier s'ar svârli peste Dunăre și oricât de umilitoare concesii ar mai face guvernele democratice dela noi, pentru a o cimenta — ea va continua să rămână mai departe cum a fost și până acum: inexistentă.

RĂFUELI

Cu prilejul balcaniadei

de Vladimir Dumitrescu

In primele zile ale lunii Iunie încep la București matchurile de foot-ball pentru cupa balcanică, pompos intitulată Balcaniada. E drept însă, aceste matchuri, care vor avea loc intre echipele naționale ale Greciei, Iugoslaviei, Bulgariei și României, constitue cel mai de seamă eveniment sportiv care a avut loc până astăzi în Capitala României. Căci am fost obicinuiți numai cu întâlniri izolate intre echipa națională a României și echipa unei alte țări, fără să fi avuț prilejul de a asistat, pe un teren sportiv românesc, la matchuri intre două echipe străine și mai ales fără a asista vre-odată la disputarea unei cupe cu caracter internațional.

Pentru noi Românii, însemnătatea acestei balcaniade nu stă însă numai în ineditul pe care ea îl oferă publicului sportiv român, ci mai ales pentru că va avea darul să rezolve două alte chestiuni. Una, care privește alcătuirea echipei naționale a României. A doua, care nu va fi încheiată de cât cu prilejul terminării balcaniadei și care este aceia de a ști încă prin poziția pe care o va ocupa România în rezultatul final al acestei balcaniade, vom spăla rușinea înfrângerilor de anul trecut.

Incă de acum un an, din pricina acestor dezastruoase înfrângeri suferite de asa zisa echipă națională a României la balcaniada dela Belgrad, câteva ziare românești — intre care s'au remarcat „Curentul" și „Cuvântul", — au dus o susținută campanie pentru naționalizarea echipei românești, fiind că până atunci această echipă era compusă aproape totdeauna din minoritari. Mult trâmbițatele calități tehnice ale jucătorilor minoritari, cari vorbeau pe teren numai unguresște, s'au dovedit inexistente și în orice caz inoperante în fața avântului național al acelorlalte echipe. Acum, problema e din nou la ordinea zilei.

Intimidați de campania presei românești, pontifii inconștienți sau interesați cari patronează fot-ball-ul românesc și-au manifestat intenția de a face din echipa națională a României o adevărată echipă românească. Este singura soluție justă, pentru că — învinșii sau învingători — echipierii României trebue să fie români de sânge, nu simplii cetățeni români. Altfel, ne împăunăm zadarnic cu lauri câștigați de alții, sau suferim pe nedrept ponoasele defecțiunii unor oameni care ne dușmănesc și care n'au nimic comun cu ideea prestigiului românesc, șifonat de toate înfrângerile acestor formațiuni hibride.

Numai că, cei în grija cărora stă alcătuirea echipei românești n'au prea făcut nimic de data aceasta mare lucru, deși răstimpul care ne desparte de inceputul Balcaniadei e foarte scurt. Și în acelaș timp echipele celorlalte țări participante au fost de mult pregătite, jucătorii antrenați special pentru aceste matchuri; ceiace înseamnă că din nou ne vom prezenta în condițiuni de vădită inferioritate.

Răspunderea unor eventuale înfrângeri o poartă conducătorii de atâtea ori dovediți incapabili ai foot-ball-ului românesc. Iar această răspundere nu va putea fi atenuată de cât dacă echipa românească va fi alcătuită, așa cum am mai spus exclusiv din jucători români, care vor ști să scoată din onoarea de a fi reprezentanții unei nații, elanul necesar unei lupte onorabile; chiar dacă până la urmă — nepregătiți din vreme de cei ce aveau această datorie, — vor fi învinși.

Noi le urăm totuși izbândă, cu condiția formală ca această izbândă să fie adevărat românească. Altfel nu avem ce face cu ea și vom îndemna publicul sportiv să boicoteze și să manifesteze împotriva unei echipe care ar purta, necinstind, culorile țării noastre.

Campania împotriva lui Hitler

Nicăeri, în nici o țară, campania presei semite împotriva lui Hitler și a revoluției sale naționale n'a luat forme atât de violente ca la noi. Spaima de hitlerism nu-i lasă să doarmă pe jidanii și jidoviții anumitei prese. Dovadă este atenția pe care i-o acordă și reaua credință cu care vor să demonstreze că mișcarea naționalistă românească este o imitație a hitlerismului. Ceiace evident, pentru orice om obiectiv, este cu desăvârșire fals, fiindcă renașterea naționalismului creștin românesc datează din 1922, epocă în care Hitler abea își începuse mișcarea, iar ecoul acestei mișcări, la noi ca și aiurea, era inexistent.

Fiecare număr al Adevărului — reprezentantul calificat al semitismului internaționalist și comunizant — îndreptățește afirmația noastră. Dacă luăm de pildă numărul 15.142 (din 17 Mai) al acestei foi, constatăm că afară de trei spații foarte reduse, toată pagina întâia se ocupă de hitlerism și de ceiace numesc ei „mișcări hitleriste" din România. Mai bine de cinci coloane, la care se adaugă și asa zisul spiritual desemn cotidian. In pagina treia, alte 3 coloane consacrate aceluiaș subiect, și în pagina ultimă tot 3 coloane. Ceiace înseamnă că într'un singur număr al Adevărului, negustorii acestei tarabe judaice au sacrificat peste 11 coloane problemei hitleriste.

Nu ne vom opri aci nici asupra tonului provocator, nici asupra falsificării evidente a faptelor, fiindcă ambele procedee sunt archi-cunoscute și caracteristice pentru presa judaică. Ne place însă să amintim că frica, și mai ales în faza de spaimă acută în care se manifestă acum acest specific sentiment semit în coloanele presei lor „naționale", nu a fost niciodată un bun sfătuitor. Noi, deși zilnic suntem reprezentați în cele mai negre culori, ne înduioșăm când simțim de departe cum le tremură condeele în mână; ne aducem aminte că fiind creștini, trebue să fim buni chiar cu dușmanii noștri, și le împrospătăm memoria cu vechiul proverb românesc: „De ce ți-e frică, nu scapi!"

Să ia deci aminte și să-și domolească zelul anti-hitlerist și mai ales anti-naționalist.

ZYRAY

Liberalismul perimat

Pentru a ataca autarchia și a apăra liberalismul, ca dogmă de conducere a statului, d. C. Hentziescu scrie în *Mișcarea* (20. V) un articol despre „Concepții străine sufletului românesc", din care extragem câteva fraze:

„Dar autarchia nu e decât un inel dintr'un lanț întreg de concepții eronate. Vrând să dea statului dreptul absolut de a conduce destinele obștești, călcând chiar interesele cele mai legitime individuale, doctrinele ultra naționaliste și comuniste nu admit decât o dogmă oficială. In afară de această dogmă nu e decât eroare dacă nu chiar crimă contra siguranței statului... Ceeace constitue tocmai farmecul civilizației moderne e *liberalismul* ce a dominit peste tot... cot la cot stăteau în *parlament* oameni cari n'aveau comun decât sinceritatea convingerilor lor opuse și respectul ce și-l purtau. O *luptă* leală, elegantă se dădea și societatea *progresa*".

Nu vrem să discutăm, astăzi, mai amplu aceste considerații făcute, probabil, cu bună credință întru apărarea celei mai perimate idei, care e liberalismul. Am subliniat însă patru cuvinte: *liberalism, parlament, luptă, progres.* Primele două reprezintă concepții ce merg împreună, având drept practică *lupta* între cetățenii aceluiași stat. In loc de unire, luptă!; aceasta este toată esența democrației liberale și parlamentare. Iar *progresul* este mitul absurd al democrației, care crede că epoca noastră, cu cele mai monstruoase sisteme de ucidere în massă, reprezintă progresul... Ce mult au rămas în urmă bieții reprezentanți ai „ideii" liberale și ai... progresului!

D. Borcea protestează

Pentru a fi în notă, dacă nu cumva spre a achita o notă, d. I. Borcea, profesor la Universitate și fost ministru (mai ales!!), a convocat câțiva profesori din Iași—amici de bună seamă— pentru a protesta contra „ororilor hitleriste" din Germania și contra mișcării „extremiste" naționaliste din România.

Il știam odinioară pe d. Borcea cu slăbiciuni pentru anumite teorii țărăniste rusești. Se pare că aplecările sufletești îl fac și acum să privească evenimentele politice prin prisma simpatiilor de dincolo de Nistru, căci nu putem pricepe de ce d-sa se emoționează acum pentru soarta Jidanilor comuniști din Germania și dela noi și n'a găsit de cuviință să protesteze când sutele de Moldoveni erau uciși de bolșevici la Nistru. Oare să fie mai nenorocită soarta fiilor lui Israel în Germania sau în România, decât a Românilor din Maramureș, pe cari aceiași fii ai poporului ales, pentru care suspină d. Borcea, îi distrug economicește și fizicește? Ne temem însă că principii ceva mai practice l-au transformat pe d. Borcea în protestator umanitarist.

Mai dureros e însă faptul că s'au găsit câțiva „profesori" cari să țină hangul „șefului". Dacă interese materiale au determinat acțiunea acestor profesori, ei nu pot fi decât disprețuiți. Dacă însă din convingere s'au asociat cu d. Borcea, atunci constatăm încădată incapacitatea generației conducătoare de a sesiza realitățile și imperativele neamului nostru. Și în cazul de față reprezentanții acestei generații sunt profesori, adică educatori. Dar aceștia nu pot fi educatori, ci distrugători. Generația care se ridică și se formează prin ea însăși să fie atentă. Lupta se anunță tot mai grea!

Agitațiile studențești

In pofida măsurilor draconice luate de autorități și de diferitele Senate universitare, agitațiile studențești continuă cu furie.

Studențimea română creștină din toate centrele universitare ale țării se solidarizează cu cei pe nedrept pedepsiți, cu cei amenințati să-și compromită cariera și viața pentrucă au luptat pe frontul naționalismului integral.

Arestările, schingiuirile, eliminările n'au și nu pot avea nici un rezultat. Ele vor putea cel mult să înăbușească, pentru o clipă, mișcarea studențimei naționaliste, dar nu vor putea niciodată s'o înlăture. Numai înlăturând însăși cauza răului se va putea readuce liniștea în universități.

Atâta timp cât universitările românești, profesiunile liberale și economia se află în mâna evreilor, mișcarea naționalistă și antisemită a studențimei conștiente trebue să dăinuiască, ca o expresie a instinctului de conservare națională.

Dar în afară de această cauză profundă și esențială agitațiile studențești au avut drept motiv imediat provocările studențimei semite.

La Iași, la Cluj, la Cernăuți evreii, bandele macabeiste, au fost agresorii.

S'a întâmplat faptul extraordinar ca studenți și studente române să fie lovite de canalia semită comunistă.

In loc să aplice pedepse grave agresorilor, în loc să încerce înlăturarea răului prin introducerea „numerus clausus", liota de imbecili și de vânduți din toate Senatele Universitare, lovește greu în bieții studenți români.

S'a întâmplat la Iași un fapt de o gravitate excepțională.

O serie de studenți au fost eliminați din Universitate pentrucă au *îndrăznit să ceară „numerus clausus"*.

Cu alte cuvinte ceiace timp de zece ani au repetat conducătorii studențimei și toate congresele studențești, ceiace constitue crezul oricărui naționalist român „numerus clausus" nu numai că e repudiat de oficialitate, ca până acum, ci însăși pomenirea lui este sancționată.

Victoria se apropie însă cu pași repezi. Dictatura națională nu va putea fi evitată! Atunci agitațiile studențești se vor potoli.

Pentrucă răul va fi tăiat de la rădăcină.

Tichia de mărgăritar

Prin urmare s'a hotărît, ținem cu tot dinadinsul să facem concurență lui Apolodor din Damasc și vom trânti un falnic pod peste Dunăre, la Țigănași.

De ce pod și de ce Țigănași? Iată o întrebare pe care orice om cu mintea întreagă dintre Nistru și Tisa și-o pune.

Care sunt motivele care ne îndeamnă să cheltuim acum din sărăcia noastră, un miliard ca să construim un pod a cărui necesitate nu s'a făcut simțită de la Aurelian încoace, adică de peste o mie cinci sute de ani.

Și de ce se pune atâta grabă în executarea unui proect, de a cărui foloase nici chiar oficialitatea noastră nu pare a fi convinsă.

Cine forțează mâna guvernului român? Cu ce scop?

Sunt lămuriri pe care cabinetul nu le-a dat și probabil nu le va da.

Așadar vom construi un pod care ne va lega de Jugoslavia, „scumpa noastră aliată", deși nici un interes politic și economic românesc nu ne poate îndemna la aceasta și deși, în noianul de greutăți care ne potopesc această ultimă preocupare este cel puțin inoportună.

Dar, dacă totuși construim podul de ce tocmai la Țigănași? De ce înlăturăm cererile legitime ale concetățenilor noștrii severineni?

Răspunsul nu poate fi decât unul singur: pentrucă interese străine ne poruncesc și construirea podului și locul unde va fi clădit.

Ne înfeudăm din ce în ce mai mult Micei Ințelegeri și sacrificăm unei gogorițe interesele noastre.

Pentru democrația românească, inconștientă și putredă, podul dela Țigășani va fi un simbol al neputinței și al lașității față de injoncțiunile străinilor, iar pentru biata nație românească va fi tichia de mărgăritar a chelbosului din poveste.

Compromiterea unei inițiative

In seara de Joi 25 Mai a avut loc la „Fundația Carol" adunarea de constituire a „Institutului de cultură româno-german"

Necesitatea unui asemenea institut se făcea de mult simțită, iar astăzi față de campania presei semite și de boicotul organizat de evrei împotriva revoluției naționale germane, el devenea indispensabil.

Dar o idee și o instituție, ori cât ar fi de necesară, pot fi compromise printr'o greșită realizare.

Această regretabilă aventură s'a întâmplat și sus zisului „Institut"

Intr'o atmosferă de bâlci, nedemnă de menirea culturală a acestei inițiative, un oare care domn Ștefan Tătărescu a avut rolul de inițiator și de organizator al acestei importante și delicate opere de apropiere culturală româno-germană.

De prisos să mai subliniem că d. Ștefan Tătărescu n'are nici o relație cu cultura și e de mirare cum cercurile oficiale germane l-au putut lua în serios.

Dacă au fost ademenite de faptul că d. Ștefan Tătărescu e președintele unui iluzoriu „partid național-socialist român" atunci le facem atente că d Tătărescu este un simplu aventurier politic trecut pe la liberali și care și-a apropiat pur și simplu firma național-socialistă

Spectacolul de Joi seara a fost de altfel rușinos. Reprezentanții culturii românești se numeau, în afară de d. Tătărescu, Bibiri Turia și Nicolau, președintele asociației micilor industriași.

Prezența întâmplătoare a d-lui Nichifor Crainic, care a refuzat să facă parte din comitetul de inițiativă, a avut singură un rost cultural

Un asemenea „Institut" trebuia realizat de personalități proeminente ale culturii românești. Lipsa lor va da prilej presei din Sărindar să declare că „Institutul" este un bluff.

Iar prezența d-lor Ștefan Tătărescu, Bibiri Turia, Nicolau și alții iluștrii necunoscuți și atmosfera de mahala care a predominat la „adunarea constitutivă" sunt profund regretabile.

O instituție utilă și necesară a fost astfel, cel puțin pentru moment, compromisă.

Și e păcat!

Tipografia ziarului „UNIVERSUL" Str. Brezoianu 23-25